

**SPORDA RİSK YÖNETİMİ:
TURKCELL SÜPER LİGİNDEKİ
SPORCULARIN RİSK DEĞERLENDİRMELERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Halil Orbay Çobanoğlu

Yüksek Lisans Tezi

**SPORDA RİSK YÖNETİMİ:
TURKCELL SÜPER LİGİNDEKİ
SPORCULARIN RİSK DEĞERLENDİRMELERİ
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Halil Orbay Çobanoğlu

Yüksek Lisans Tezi

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Enstitüsü

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Eskişehir, Şubat 2008

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Güven SEVİL

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Halil Orbay ÇOBANOĞLU'nun Sporda Risk Yönetimi: Turkcell Süper Ligindeki Sporcuların Risk Değerlendirmeleri Üzerine Bir Araştırma başlıklı, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı'ndaki Yüksek Lisans tezi, 14.02.2008 tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Anadolu Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca değerlendirilerek kabul edilmiştir.

	Adı-Soyadı	İmza
Üye (Tez Danışmanı)	Prof. Dr. Güven SEVİL Anadolu Üniversitesi
Üye	Prof. Dr. Coşkun BAYRAK Anadolu Üniversitesi
Üye	Yard. Doç. Dr. Metin ARGAN Anadolu Üniversitesi

Anadolu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürü

ÖNSÖZ

Bu çalışmanın gerçekleşmesinde, beni böyle bir çalışmaya teşvik eden, araştırmanın gerçekleştirilip ortaya konmasında bana büyük destek veren danışmanım Sayın Prof. Dr. Güven SEVİL'e,

Araştırmanın çeşitli aşamalarında öneriler ve eleştirilerde bulunarak araştırmaya katkıda bulunan Sayın Prof. Dr. Coşkun BAYRAK'a,

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmelerinde katkıda bulunan Sayın Yrd. Doç. Dr. Metin ARGAN'A,

Araştırma evrenine ulaşmamda katkıda bulunan babam Sevil ÇOBANOĞLU'na,

Çalışma sırasında destek, ilgi ve sabrını esirgemeyen değerli eşim Hilal ÇOBANOĞLU'na en içten teşekkürlerimi sunarım.

Halil Orbay ÇOBANOĞLU

Eskişehir, 2008

SPORDA RİSK YÖNETİMİ: TURKCELL SÜPER LİGİNDEKİ SPORCULARIN RİSK DEĞERLENDİRMELERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

ÖZET

Bu araştırmanın genel amacı Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeylerini ortaya koymak ve sporda risk yönetiminin önemini vurgulamaktır.

Araştırma genel tarama modelinde yapılmıştır. Araştırmanın evrenini 2006–2007 sezonu Turkcell Süper Lig’indeki sporcular oluşturmuştur. Araştırmaya 15 futbol kulübünden 273 sporcu katılmıştır.

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla 30 soruluk iki bölümlü bir anket uygulanmıştır. Anketin birinci bölümünde sporcuların yaşı, medeni durumu, öğrenim durumu, profesyonellik yaşı ve bulunduğu kulüpteki görev süresine ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise finans yönetimi, sigorta yönetimi, tesis yönetimi ve sakatlık yönetimine ilişkin 5 seçenekli *Likert* ölçeğine göre değerlendirilmesi istenen ifadeler yer almaktadır.

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmesi için SPSS 12.0 for Windows paket programı kullanılmıştır. Bu çözümlemede istatistiksel teknikler olarak frekans dağılımı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır. Araştırma grubunun yaş, öğrenim durumu, profesyonellik yaşı ve kulüpteki görev sürelerine ilişkin risk değerlendirme düzeylerini belirlemek için One-Way ANOVA testi, Araştırma grubunun medeni durum ve statülerine ilişkin risk değerlendirme düzeylerini belirlemek için Independent-Samples T-Testi uygulanmıştır. Elde edilen sayısal değerler $p \leq 0.05$ anlamlılık seviyeleri ile test edilmiştir.

Araştırma sonucunda; Turkcell Süper Lig’in Risk Derecelendirme Matrisi çıkarılmış ve araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında öğrenim durumu ve statüleri bakımından, sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında yaş ve profesyonellik yaşı bakımından, tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında öğrenim durumları bakımından, sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında yaş, öğrenim durumu ve profesyonellik yaşı bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: risk, sporda risk yönetimi, sporda risk faktörleri, risk değerlendirme, risk derecelendirme matrisi

**RISK MANAGEMENT IN SPORTS:
A RESEARCH ON THE RISK ASSESSMENT OF THE SPORTSMEN IN
TURKCELL SUPER LEAGUE**

ABSTRACT

The main goal of this study is to clarify the level of the sportsmen's risk assessments in Turkcell Super League and to emphasize the importance of risk management in sports.

The research has been performed as a general scanning model. The research population consisted of the sportsmen in Turkcell Super League in the season 2006-2007.

A two-section survey including 30 questions was performed to get the research data. In the first section of the survey, there were questions about the sportsman's age, marital status, educational background, age of professionalism and tenure of office in his club. In the second section, there were statements related to finance management, insurance management, facility management and injury management, each having five options and was required to be evaluated according to the *Likert* scale.

SPSS 12.0 for Windows packet programme was used for the statistical analysis of the research data. In this analysis, the frequency distribution, the percentage, the mean, the standard deviations were used as statistical techniques. The One-Way ANOVA test was used to determine the level of risk assessment of the target group related to their age, educational background, age of professionalism and tenure of office in his club. The Independent-Samples T-Test was used to determine the level of assessment of the target group related to their marital status and other status. The quantitative data were tested with a level of significance of $p \leq 0.05$.

As a result of the research; a Risk Classification Matrix of Turkcell Super League was achieved and a meaningful distinction was found among the research group's level of risk assessment in terms of educational background and status related to finance management, among their level of risk assessment in terms of age and age of professionalism related to insurance management, among their level of risk assessment in terms of their educational background related to facility management, among their level of risk assessment in terms of their age, educational background and age of professionalism related to injury management.

The Key Words: risk, risk management in sports, the risk factors in sports, risk assessment, risk classification matrix

İÇİNDEKİLER

	SAYFA
ÖZGEÇMİŞ	i
ÖNSÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÇİZELGELER DİZİNİ	vi
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
GİRİŞ ve AMAÇ	1
KAYNAK BİLGİSİ	2
Risk ve Risk İle İlgili Temel Kavramlar	2
Risk Yönetimi	6
Risk Yönetiminin Tanımı	6
Risk Yönetim Yaklaşımı ve İlkeleri	6
Risk Yönetimi Uygulama Gereksinimi	7
Risk Yönetim Süreci	7
Sporda Risk ve Risk Yönetimi	15
Sporda Risk Faktörleri	16
<i>Finans ile ilgili risk faktörleri</i>	16
<i>Sigorta ile ilgili risk faktörleri</i>	16
<i>Tesis ile ilgili risk faktörleri</i>	16
<i>Sakatlık ile ilgili risk faktörleri</i>	16
GEREÇLER ve YÖNTEMLER	29
Araştırmanın Amacı	29
Araştırmanın Hipotezleri	30
Araştırmanın Önemi	30
Araştırmanın Sınırlılıkları	30
Araştırmanın Modeli	31
Evren ve Örneklem	31
Veri Toplama Aracı	34
Anketin Uygulanması	34
Araştırma Aracının Güvenirliği ve Geçerliliği	34
Verilerin Analizi ve Yorumlanması	35
BULGULAR ve TARTIŞMA	36
Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri	36
Risk Değerlendirme Verileri	38
Risk Değerlendirme Sonuçları	44
<i>Finans yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları</i>	44
<i>Sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları</i>	50
<i>Tesis yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları</i>	56
<i>Sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları</i>	61
SONUÇ ve ÖNERİLER	77
KAYNAKLAR	84
EKLER	88
EK 1 Futbolda Risk Değerlendirme Anketi	88
EK 2 Futbolda Risk Değerlendirme Anketi (İngilizce)	91

ÇİZELGELER DİZİNİ

ÇİZELGE NO ve ADI	SAYFA
Çizelge 1 Kaynak, Olay, Etki	4
Çizelge 2 Etki Ölçeği	10
Çizelge 3 Riskin Oluşma Olasılığının ve Sonuca Etkisinin Derecelendirme Kriterleri	10
Çizelge 4 Risk Derecelendirme Kriterleri	11
Çizelge 5 Risk Hareket Planı	13
Çizelge 6 Risk Kayıt Defteri	14
Çizelge 7 Elit Sporcuların Enerji Alımlarının Besin Öğelerine Göre Dağılımı	23
Çizelge 8 Turkcell Süper Ligdeki Kulüpler, Oyuncu Sayıları ve Araştırmaya Katılma Oranları	32
Çizelge 9 Araştırma Grubunun Görev Yaptığı Kulüplere Göre Dağılımı	33
Çizelge 10 Araştırma İçin Dağıtılan Anketlerin Dönüş Oranı	33
Çizelge 11 Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dağılımı	36
Çizelge 12 Araştırma Grubunun Medeni Duruma Göre Dağılımı	36
Çizelge 13 Araştırma Grubunun Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı	36
Çizelge 14 Araştırma Grubunun Profesyonellik Yaşına Göre Dağılımı	37
Çizelge 15 Araştırma Grubunun Kulüpteki Görev Süresine Göre Dağılımı	37
Çizelge 16 Araştırma Grubunun Statülerine Göre Dağılımı	37
Çizelge 17 Araştırma Grubunun Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	38
Çizelge 18 Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	39
Çizelge 19 Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	40

Çizelge 20	Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	41
Çizelge 21	Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	42
Çizelge 22	Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	44
Çizelge 23	Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent Samples T Testi Sonuçları	45
Çizelge 24	Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	46
Çizelge 25	Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	47
Çizelge 26	Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Süresine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	48
Çizelge 27	Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları	49
Çizelge 28	Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeyinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	50
Çizelge 29	Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları	51
Çizelge 30	Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	52

Çizelge 31	Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	53
Çizelge 32	Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Sürelerine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	54
Çizelge 33	Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları	55
Çizelge 34	Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	56
Çizelge 35	Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları	57
Çizelge 36	Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	58
Çizelge 37	Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	59
Çizelge 38	Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Sürelerine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	60
Çizelge 39	Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları	61
Çizelge 40	Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	62
Çizelge 41	Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları	65

Çizelge 42	Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	67
Çizelge 43	Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	70
Çizelge 44	Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Süresine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları	72
Çizelge 45	Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları	75
Çizelge 46	2006–2007 Sezonu Turkcell Süper Lig Risk Derecelendirme Matrisi	77

ŞEKİLLER DİZİNİ

ŞEKİL NO ve ADI	SAYFA
Şekil 1 Kaynak-Olay-Etki İlişkisi	3
Şekil 2 Risk Yönetim Süreci	8
Şekil 3 Risk Derecelendirme Matrisi	11

GİRİŞ ve AMAÇ

Spor dünyasında sporcular her gün çeşitli risklerin etkisi altında aktivitelerine devam etmektedirler. Bu risklerin bir bölümü sporcuların performansını olumsuz yönde etkilerken, bir bölümü de sportif sakatlanmalara yol açmaktadır. Özellikle antrenman sırasında yaşanan veya yaşanması gündeme gelen riskler çok çeşitlidir. Bu ve buna benzer riskler fark edildiğinde iş işten geçmiş olmakta, sporcu ya performans düşüklüğü ya da sakatlanma ile karşı karşıya kalmaktadır.

Spor kulüpleri ve takımların yer aldığı faaliyetler içerisinde var olan risklerin öngörülmesi, belirlenmesi ve değerlendirilip yönetilmesi gereklidir. Araştırma ile amaçlanan, Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeylerini ortaya koymak ve risk yönetiminin önemini vurgulamaktır.

Araştırma amaçları doğrultusunda aşağıdaki alt amaçlara yer verilmiştir:

1. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların finansla ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
2. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların sigortaya ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
3. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların tesislere ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
4. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların sakatlıklara ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
5. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri finans yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?
6. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri sigorta yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?
7. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri tesis yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?
8. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri sakatlık yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?

KAYNAK BİLGİSİ

RİSK VE RİSK İLE İLGİLİ TEMEL KAVRAMLAR

İnsanların yürüttüğü faaliyetlerin çoğunda o faaliyetin yapısına bağlı bir takım riskler vardır. Hayat, gerek kişiler gerekse kurumlar için risklerle doludur. Günlük yaşantımızda her tür konuda verilen kararlardan, yönetim faaliyetlerine kadar her tür konuda farklı büyüklüklerde riskler bulunmaktadır (Fıkrıkoca, 2003). Her kurumun faaliyetine devam etmesi, yurt ekonomisine, sermaye sahibine, çalışanına karşı sorumluluklarını yerine getirmesi açısından önemlidir. Bu faaliyetin herhangi bir şekilde aksaması, kesilmesi ya da durması, yukarıda belirtilen çıkar gruplarının aleyhine olacaktır. Bu bakımdan işletmenin faaliyetine devam etmesi için, yöneticiler işletme içi ve dışı şartları izleyerek yönetim politikalarını, riskleri dikkate alan ve bu riskleri asgari seviyede tutan özelliklere sahip bir şekilde hazırlamak durumundadırlar (Erederdi, 1992).

Yöneticiler gelecekle ilgili kararlarını verirken karar sürecinde önemli bir yere sahip olan risk ve riskle ilgili genel kavramlarla karşı karşıya kalırlar. Geleceğe ilişkin olaylar hakkında yeterli bilgiye sahip olmadan karar vermek zor ve risklidir. Bu bakımdan yöneticilerin zaman içinde şartların değişebileceğinin, sonuçlarının da buna bağlı olarak farklı durumlar alabileceğinin bilincine varmaları gerekir (Gök, 2006).

Spor kulüpleri varlıklarını ve başarılarını sürdürebilmek ve geliştirebilmek için yapılan tüm faaliyetlerde bir takım risklerle karşı karşıyadırlar. Spor kulüplerinin başarısı bu risklerin üstesinden gelebilmesiyle doğru orantılı olacaktır. Riskin özelliğinin bilinmesi, riskin tanınması ve başarılı bir şekilde yönetilmesi önemli bir noktadır. Eğer risk ve riskle ilgili bütün kavramlar bilinirse ve kavranırsa, riske sebep olabilecek bütün ihtimaller göz önüne alınarak çözümler üretilebilir. Bu nedenle öncelikle risk ve riskle ilgili temel kavramlar üzerinde durulacaktır.

Riskin Tanımı: Risk; İtalyanca ‘‘risco’’ kelimesinden gelmekte olup bir zarar veya kayba neden olabilecek bir olayın meydana gelme olasılığı, Fransızca’da (*Risque*) ‘‘çekince’’ anlamına gelen bir kavramdır (Gök, 2006).

Risk genel anlamda beklenmeyen sonuçlarla karşılaşma olasılığı olarak tanımlanmaktadır. Risk terimi, tahmin edebilme performansını düşüren belirsiz çevresel değişkenler anlamına da gelmektedir. Tanım açıldığında gelecekteki olaylar ile ilgili bir belirsizliğin söz konusu olduğu görülmektedir (Sevil, 2001; Özen, 2002).

Bir başka ifadeyle risk, belirli bir zaman aralığında, hedeflenen bir sonuca ulaşamama, kayba ya da zarara uğrama olasılığıdır. İstenmeyen bir olayın, zararın, kaybın oluşma olasılığı ve oluşması durumunda yaratacağı olumsuz etkinin şiddeti olarak da tanımlanır. Risk, gelecekte oluşabilecek potansiyel problemlere, tehdit ve tehlikelere işaret eder (Fıkrıkoca, 2003; http-1). Geniş bir çerçeve içinde tanımlandığında planların başarısız olma olasılığı, hatalı karar alma tehlikesi, zarar etme veya kâr etmeme gibi durumları genel olarak risk diye tanımlamak mümkündür (Bolak, 2004).

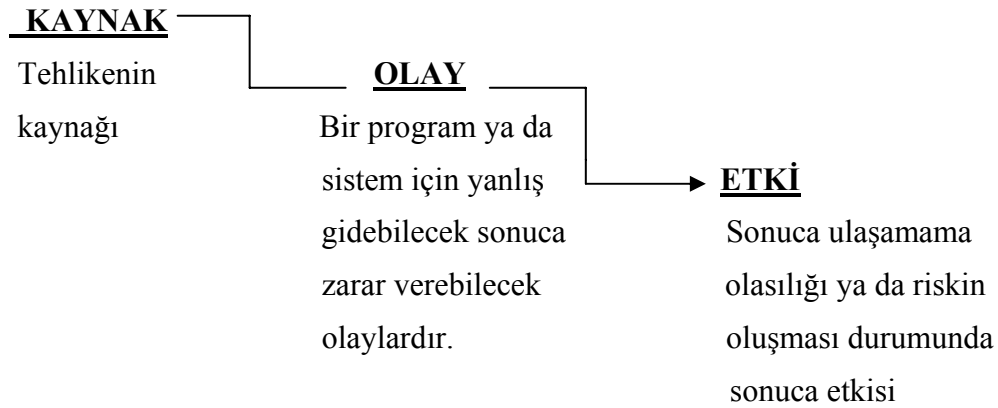
Risk analizinde riski tanımlamak, önem derecesini belirlemek, nicelemek ve önceliklendirmek için başka kavramlar da ele alınır. Bunlar belirsizlik ve fırsat kavramlarıdır. Risk, belirsizlik ve fırsat kavramlarıyla oldukça yakından ilintilidir.

Risk ve belirsizlik: Belirsizlik, riskin oluşma olasılığının bir ölçüsünü verir. Belirsizlik arttıkça riskin oluşma olasılığı artar. Belirsizlik tek başına ne negatif, ne de pozitifdir. Negatif ve pozitif bileşenlerin her ikisine de sahiptir. Belirsizliğin negatif bileşeni risk, pozitif bileşeni de fırsat içerir. Risk ve belirsizlik kavramları sıklıkla birbirinin yerine kullanılır, ancak aynı şeyi ifade etmezler. Risk çoğu zaman istenmeyen bir olayın oluşma olasılığına ilişkin istatistiksel verilere dayalı olarak ölçülebilen bir kavramdır. Belirsizlik bir olayın oluşma olasılığının verilerle belirlenemediği durumları ifade eder (Yılmaz, 2005).

Risk ve fırsat ilişkisi: Fırsat hedeflere ulaşmaya yardımcı olacak bir oluşumun olma ihtimalidir. Fırsatlar değer yaratılmasına veya korunmasına yardımcı olur. Yönetim, fırsatları iyi kullanmayı sağlayacak kararları almak için olası fırsatları strateji ve hedef belirleme aşamalarında değerlendirir (http-2).

Risk Olayları: Olay iç ya da dış kaynaklı olan ve başarı hedeflerini etkileyen oluşumlardır. Olayların negatif, pozitif ve bazen de hem negatif hem pozitif etkileri olabilir. Negatif sonuçları olan olaylar risklerdir (http-2).

Risk Kaynağı: Riskin kaynağı; riskin meydana gelmesinin temel nedenine işaret eder. Risk kaynağının bilinmesi halinde riskin oluşmasına neden olabilecek davranışlar engellenerek riskin ortaya çıkması önlenmiş olur. Bir riski tanımlayabilmek için öncelikle o riski oluşturacak kaynak, olay ve etkilerini belirlemek gerekir. **Şekil 1**'de kaynak-olay-etki ilişkisi açıklanmaya çalışılmıştır (Fıkrkoca, 2003).

Şekil 1. Kaynak - Olay - Etki İlişkisi (Fıkrkoca, 2003)

Çizelge 1'de de gösterildiği gibi bir spor olayının muhtemel kaynakları ve buna bağlı olarak muhtemel etkileri çıkarılabilir.

Çizelge 1. Kaynak, Olay, Etki

Muhtemel Kaynaklar	Olay	Muhtemel Etkileri
Güvenlik Önlemlerinin Eksikliği, Güvenlik Kontrollerinin Yetersiz Yapılması, Sisteme Alışkın Olunmaması, Ekipmandaki Bozukluk, Dikkatsizlik	Kişinin Yaralanması	Kişinin Ölmesi Ciddi Yaralanma Projenin Ertilenmesi Tazminat vb.

(Gök, 2006)

Spor kulübünün yapısı ve takımlarının yer aldıkları faaliyet alanları bakımından dört ana risk kaynağı vardır (Corbett, 2002):

Sahalar: Sahip olunan ya da takımın çalıştığı spor sahalarının yetersiz olması, sahalarda güvenli çevrenin oluşturulamaması, aydınlatmanın az olması, temizlik vb. takımın çalışmasını ve amaçlara ulaşmasını etkileyebilecek risk kaynağıdır.

Araç-gereç ve malzemeler: Spor aktivitesinin içerisinde yer alan sporcular, antrenörler ve diğer görevliler tarafından kullanılan araç-gereçler ile spor hizmetleri amacıyla kulüpler tarafından kullanılan araç-gereci kapsar. Kullanılan araç-gereçlerin bakımının düzenli yapılmaması ve kontrol edilmemesi risk kaynağı olabilir.

Program: Takımın ve kulübün genel ve özel amaçları doğrultusunda oluşturulan program ve planların hedeflerine ulaştırılabilmesi için teknik, maliyet, çizelge ve zaman risklerinin belirlenmesi ve yönetilememesi riskleri beraberinde getirir.

İnsanlar: Sporcular, antrenörler, gönüllüler, idareciler, paylaşımcılar ve taraftarları kapsar. Bunların hepsinin de davranışları önceden tahmin edilemez ve onlar görevlerini yerine getirirken hata yapabilirler ve sorun yaratabilirler. Bu bakımdan risk kaynağı olarak görülmektedir.

Risk Alanları: Riskler kaynağına bağlı olarak yönetilebilir parçalara ayrılmalı ve risk analizinde risk alanları ve bu alanların birbirleriyle olan etkileşimleri incelenmelidir. Riskler kaynağına bağlı olarak başlıca üç alanda gruplandırılır (Gök, 2006):

- Teknik
- Çizelge
- Maliyet

Teknik risk: Hedeflenen performans değerine ulaşamamanın bir ölçüsüdür. Teknik riskler; teknolojik, performans, standartlar, yöntemler vb. konulardaki riskleri içerir. Bu riskler teknolojik yetersizliklerden, deneyim eksikliğinden, gereklerin eksik tanımlanmasından, yönetimin doğrudan kontrol edemediği organizasyonlardan kaynaklanabilir. Güvenilirlik, emniyet, bakım-onarım vb. riskler teknik risk anlamına gelir.

Çizelge riski: Çizelgelenen sürelerin aşılma olasılığının bir ölçüsüdür. Çizelgeleme sürecinde, bir işin ne zaman bitirileceğine ilişkin zaman tahminlerinin doğru yapılabilmesi için, bu işle ilgili ölçümlerin olması gerekir.

Maliyet riski: Maliyet riski işletmenin faaliyet programı ile onun maliyet amaçlarına ulaşma yeteneği için birleştirilmiş risk olarak ifade edilmektedir. Maliyet riski, işletme faaliyetlerine ilişkin program uygulandığında maliyet amaçlarıyla uyumlamasıdır (Küçük, 2003).

Risk Kültürü: Her kurumun diğer kurumlardan kültürel olarak farklılıkları vardır. Bir kurumun kültürü grup üyelerince paylaşılan normlar, değerler, inançlar, tutum ve davranışlardır. Kurum kültürü ve risk kültürü birbirini desteklemelidir. Kurumda her düzeyde çalışan verdiği kararlarda riskleri ve yaratabilecekleri fırsatları öngörebilmesi gerekir. Kurum içerisinde risk alma konusunda teşvik edici bir ortam oluşturulmalıdır (Gök, 2006).

Risk kültürü, pozitif ve proaktif bir yaklaşıma dayalı olmalıdır. Riskin olumsuz yönüne gereğinden fazla odaklanılmamalıdır. Riskler proaktif olarak; olumsuz etkisini en aza indirmeye, yeni fırsatları yaratabilmeye izin veren en erken aşamada belirlenerek yönetilmelidir. Her düzeydeki çalışan yaptığı işle ilgili olarak belli ölçüde risk almaktan kaçınmamalı, riskleri fırsat olarak görmelidir (Fıkrkoca, 2003).

Risk Stratejisi: Strateji, farkı yaratmaktır. Aynı müşteriye, rakiplere oranla çok daha farklı yararlar sunabilmektir. Bunun için her kurum "iş tasarımlarını" yeniden gözden geçirmelidir. Strateji, müşteri tercihlerindeki değişimleri görebilmek, çalışma alışkanlıklarındaki değişimleri izleyebilmek ve müşteriye rakiplerin sunamayacağı çok farklı yararlar sunabilmektir (Kırım A., 2005).

RİSK YÖNETİMİ

Bu kısımda sırasıyla risk yönetiminin tanımı, ilkeleri, gerekliliği ve risk yönetim süreci üzerinde durulacak ve daha sonra kulüplerin ve organizasyonların risk yönetiminde nelere dikkat etmeleri gerektiği ve nasıl bir süreç içinde olmaları gerektiği açıklanmaya çalışılacaktır.

Risk Yönetiminin Tanımı

Tehlikelerin varlığı ve tehdidi bireyleri ve kurumları bu tehlikelere karşı bir takım tedbirler almaya yöneltmiş ve bu konuda bir takım teknikler oluşturulmaya başlanmıştır. Bu tekniklerin en önemlisi olan "Risk Yönetimi" oldukça yeni bir kavramdır. Hatta uygulamada hala işletmenin yönetim faaliyetleri içerisindeki yerini alamamıştır.

Risk yönetimi riski tanımlayıp, değerlendirmeyi ve bir kayıp ile karşılaşıldığında nasıl davranılacağını amaç edinen yönetsel bir fonksiyondur (Youngberg, 1998). Risk yönetimi hızlı kararlar ve faaliyetlerle sürekli olarak risklerin belirlendiği, hangi risklerin öncelikle çözümlenmesi gerektiğinin değerlendirildiği, risklerle başa çıkmak için stratejiler ve planların geliştirilerek uygulandığı bir sistematiktir (http-3).

Risk Yönetim Yaklaşımı ve İlkeleri

Risk yönetimi başlı başına bir yönetim disiplini, ancak diğer disiplinlerle bir bütünlük içerisinde uygulanması gerekir. Risk yönetiminin başlı başına bir disiplin olarak ele alınması, risk kültürünün, stratejisinin, prosedürlerinin, planlarının geliştirilmesini, sorumlulukların, yetkilerin, nasıl bir organizasyonla yürütüleceğinin ve süreçlerinin net bir şekilde tanımlanmasını sağlayacaktır.

Başarılı risk yönetim programı genellikle aşağıdaki özelliklere sahiptir (Fıkrkoca, 2003):

- Uygulanabilir, kararlı ve iyi anlaşılmalı,
- Planlı ve yapılandırılmış,
- Program ve riskler sürekli olarak yeniden değerlendirilmiş,
- Bütün maliyet, çizelge, performans için tanımlı başarı kriterleri belirlenmiş,
- Risk azaltma stratejilerinin etkinliğini izlemek için ölçekler düzenlenmiş.

Etkin bir risk yönetimi dört yaklaşımla ele alınabilir: Performans kontrole dayalı yönetim (değişim yavaş olduğunda elverişlidir), geçmiş verilerin değerlendirilmesi ile geleceğin öngörülmesine dayalı yönetim, sezgiye dayalı yönetim (anticipation) (değişim hızlıdır, ancak tepki verecek zaman vardır) ve esnek yönetim (tehlike ortaya çıkmıştır ve çok hızlı tepki vermek gerekir) (Fıkrkoca, 2003).

Doğru bir risk yönetimi, iş hayatında beklenmeyen şekilde ani olarak meydana gelen kayıplarla ilgili riskleri önlemeye yöneliktir. Eğer bu riskler zamanında önlenmezse, daha sonra seçilen risk yönetimi en iyi sonucu vermeyebilir (Özen, 2002).

Bir işletmenin risk yöneticisinden beklenen, işletmenin piyasa değerini en yüksek yapacak şekilde risk ve kârlılık arasında bir denge kurmasıdır. Risk yöneticilerinin

organizasyon içinde yerine getirdikleri görevler şunlardır (Williams ve ark., 1998):

- Risklerin tanımlanmasında organizasyonlarına yardım etmek,
- Olası kayıpları önleyici programları ve kontrol programlarını uygulamaya koymak,
- Risk yönetimi amacıyla mevcut sözleşmeleri ve dokümanları gözden geçirmek,
- Risk yönetimi ile ilgili konularda eğitimler sağlamak,
- Risk yönetimi ile ilgili yasal zorunlulukların yerine getirilmesi konusunda güvence vermek,
- Çalışanlara yardım programları tasarlamak ve koordine etmek.

Risk Yönetimi Uygulama Gereksinimi

Risk yönetimi işletmeler için stratejik bir konudur. İşletmeler, güçlü risk yönetimi sayesinde bir yandan risklerini kontrol ederek kayıplarını azaltır, diğer yandan da risk analizi ışığında daha verimli şekilde faaliyetlerini geliştirirler. Güçlü risk yönetimi olan işletmeler aldıkları riskleri detaylı inceler, olası krizlerde kayıplarını daha önceden belirler, bu kayıpları en aza indirmek için önceden önlemler alır, aldıkları risk ile kazançları karşılaştırır ve riski almaya değip değmeyeceğini önceden değerlendirirler. Risk yönetimi zayıf olan işletmeler ise; olası krizleri göz önüne almaz, olası krizlerde uğrayacakları zararları tespit etmez, ya da risk ölçümlerine değer vermezler. Dolayısıyla gerekli önlemleri alamaz ve bazen kendi öz kaynaklarına/bütçelerine göre çok fazla risk alırlar (Küçük, 2003).

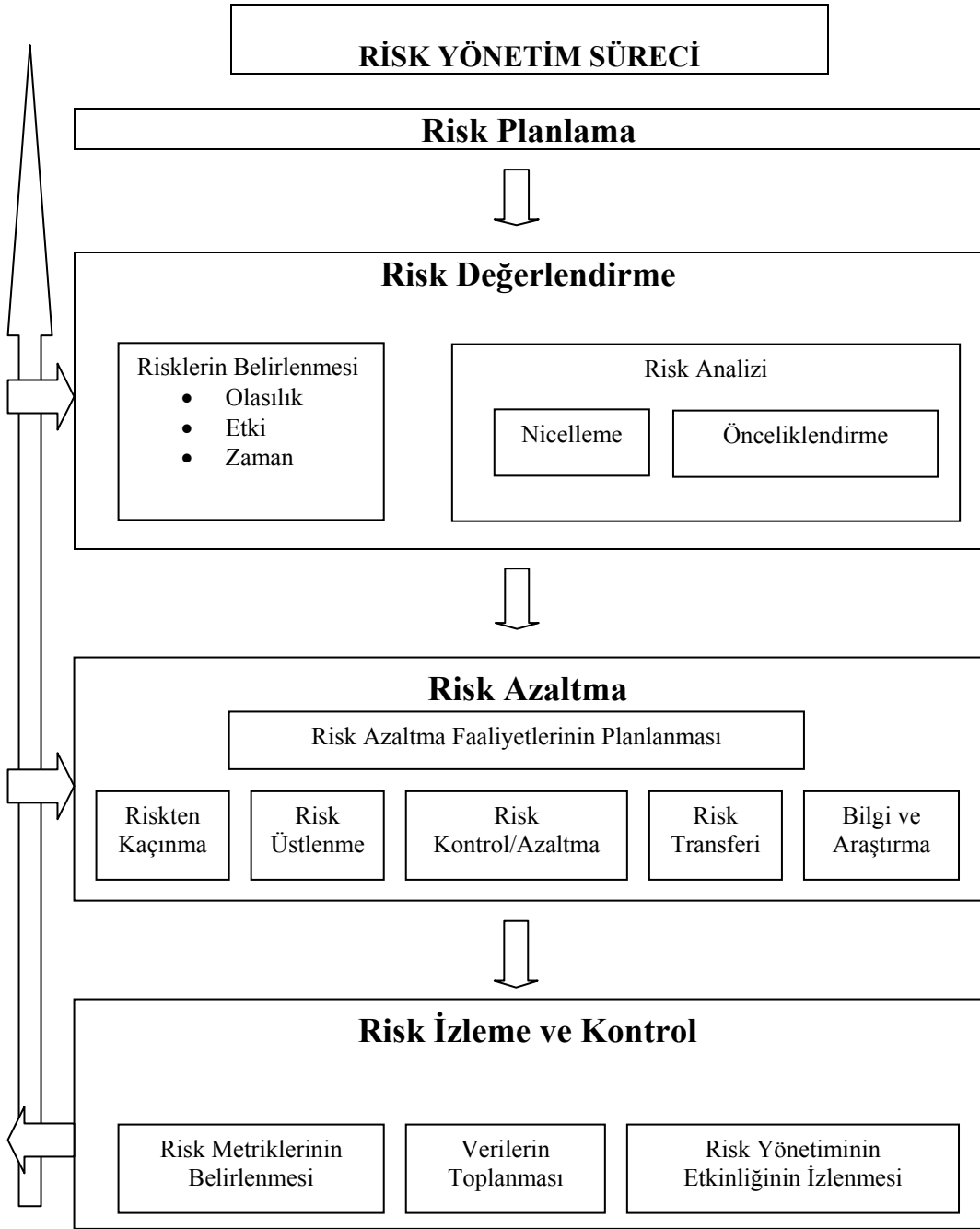
İşletmelerin ve bireylerin ulaşabilecekleri bilgi çeşit ve miktarı artmaktadır. Ancak gelecek belirsizliklerle doludur. Belirsizlikler ve bilinmeyenler ya işletme yararına fırsat olacak şekilde ya da aleyhine risk olacak şekilde gerçekleşmektedir. Bu da risk yönetiminin gerekliliğini açık olarak ortaya koymaktadır.

Risk Yönetim Süreci

Riskle karşılaşıldığında, akıl ve deneyimler ışığında bir tepki gösterilir. Geleneksel sezgi yoluyla ortaya çıkan tepki, risklerden kurtulmada başarı sağlayamaz. Başarı için risklerin önceden saptanmasının yanı sıra, bunların gerçekleşmesi halindeki kayıp ve zararın tahmin edilmesi, potansiyel fırsatların görülmesi ve bunlara karşı nasıl bir tepki gösterileceğinin bilinmesi gereklidir (Acuner, 2006).

Risk yönetimi, bunların elde edilmesini sağlayan ve süreklilik arz eden dört temel süreçten oluşur (Fıkrıkoca, 2003; Mull ve ark., 2005; Bucher ve Krotee, 2002; Appenzeller, 1998).

- Risk planlama,
- Risk değerlendirme,
- Risk azaltma,
- Risk izleme ve kontrol (**Şekil 2**).

Şekil 2. Risk Yönetim Süreci (Fıkrıkoca, 2003)

Risk planlama süreci: Risk yönetim sürecinin ilk aşaması, amaçların açık bir şekilde belirlenmesi, anlaşılması ve belirli bir projeye ait gereksinimler çerçevesinde risk yönetim sürecinin yapılandırılmasından oluşur. Tüm bu bilgilerin ışığında bir risk planı oluşturulur. Burada dikkat edilmesi gereken nokta, bu süreçte görev alan herkesin risk yönetim süreciyle ilgili konular üzerinde fikir birliğine sahip olmaları gerektiğidir. Üstlenecek roller, sorumluluklar, yöntem, inceleme ve rapor verme sıklığı gibi konular önceden karara bağlanmalıdır (Acuner, 2006).

Risk değerlendirme süreci: Risk değerlendirme süreci, risklerin olasılık ve sonuç kavramlarıyla belirlendiği ve analiz edildiği (nicelendiği, derecelendirildiği, önceliklendirildiği) risklerin tanımlanması aşamasıdır. Bu aşama risk yönetiminin en zor ve en zaman alan aşamasıdır. İki süreçten oluşur (Küçük, 2003):

Risk belirleme süreci; risk belirleme, risklerin ve kaynaklarının problem haline gelmeden belirlenmesidir. Riskler belirlenmeden ve tanımlanmadan değerlendirilemez veya yönetilemez. Risk belirleme; işletme faaliyetlerine etkiye bulunabilecek riskleri belirlemek ve bunların karakteristik özelliklerini dokümanete etmektir. Risk belirlemede öncelikli amaç; risk içeren olay ve durumların saptanması ve listelenmesidir. Bunlar olası risk nedenleri ve senaryolarının oluşturulabilmesi için gereklidir. Risklerin birçok mevcut nedeni olabilir. Bu sebeplerden en önemli olanların belirlenmesi son derece önemlidir (Küçük, 2003). Potansiyel riskler aşağıdaki faaliyetlerle belirlenir (Acuner, 2006; Fıkırkoca, 2003):

- Program yönetim değerlendirmesi
- Dokümantasyonun gözden geçirilmesi
- Geçmiş programların ve verilerin değerlendirilmesi
- Beyin fırtınası
- Risk listeleri, dokümanları
- Çalışma grupları
- Anketler
- Görüşmeler

Risk analizi süreci; risk analiz sürecinde, her risk, aşağıdaki faktörlerle analiz edilir:

- Olasılık: Riskin oluşma olasılığı
- Etki: Risk probleme dönüştüğüne oluşturacağı kayıp
- Zaman çerçevesi: Riskin oluşabileceği zaman aralığı (yakın gelecekte oluşabilecek bir risk, uzak gelecekte ulaşacak riskten daha öncelikli olabilecektir)

Belirlenen risklerin oluşma olasılığı ve etkisi nicelenmeli ve derecelendirilmelidir. Risklerin etkisi, düşük, orta ve yüksek olarak derecelendirilebilir. Değişen koşullara göre, risklerin önem derecesi de değişebilecektir, bu nedenle risk listesinde, risklerin önem derecesi güncellenmelidir (Fıkırkoca, 2003).

Spor kulüpleri buldukları çevre ve koşullara, bağlı oldukları yasa ve tüzüklere bağlı kalarak özel ihtiyaçları göz önünde bulundurarak risk belirleme kriterleri oluşturmalıdır. Analiz basamağında oluşturulan bu kriterlere bağlı olarak spor

kulübü ve takımlarının riskleri nitel ve nicel yaklaşımlar kullanılarak riskin oluşma olasılığı ve sonuca etkisi risk dereceleri ile belirlenir. Sonuçlar risk derecelendirme kriterindeki 5 puanlı nitel ölçeklerdeki potansiyel etkileri bakımından sıralanır (**Çizelge 2**) (Australian Sports Commission, 1999).

Çizelge 2. Etki Ölçeği

Sınıflama	Potansiyel Etki
Yıkıcı	Kuruluş daimi olarak feshedilecektir (işin bozulması)
Büyük	Çoğu kriter etkilendi ya da biri ciddi etkilendi
Orta	Bazı kriterler etkilendi
Küçük	Kolayca düzeltilen
Önemsiz	Çok küçük etki

(Fıkırkoca, 2003)

Riskin oluşma olasılığının ve riskin sonuca etkisinin derecelendirme kriterleri **Çizelge 3**'de verilmiştir. **Çizelge 4** riskin derecelendirme kriterleri için örnek bir gösterimdir. (Fıkırkoca, 2003).

Çizelge 3. Riskin Oluşma Olasılığının ve Riskin Sonuca Etkisinin

Derecelendirme Kriterleri

<u>Düzye</u>	<u>Risk Olayının Oluşma Olasılığı</u>	<u>Risk Olayının Sonuca Etkisi</u>
<u>1</u>	Yok denecek kadar küçük	Çok az ya da etkisi yok
<u>2</u>	Olası değil	Risk azaltılarak kabul edilebilir
<u>3</u>	Olası	Riskler önemli azaltmalarla, limitler içinde kabul edilebilir.
<u>4</u>	Yüksek olarak olası	Kabul edilebilir pay yok.
<u>5</u>	Belirsizliğe yakın (çok yüksek)	Kabul edilemez.

(Fıkırkoca, 2003)

Çizelge 4. Risk Derecelendirme Kriterleri

<u>Derece</u>	<u>Anlatımı</u>
Yüksek	Önemli bozulma olasılığı
Orta	Bir miktar bozulma
Düşük	Minimum etki

(Fıkrkoca, 2003)

Beş düzeyli olasılık ve sonuç derecelendirme kriterlerinden yola çıkılarak risklerin üç düzeyde (D=düşük, O=orta, Y=yüksek) derecelendirilmesinde kullanılabilecek bir matris **Şekil 3**'de örnek olarak verilmiştir (Fıkrkoca, 2003).

5	O	O	Y	Y	Y
4	D	O	O	Y	Y
3	D	D	O	O	Y
2	D	D	D	O	O
1	D	D	D	D	O
	1	2	3	4	5

Sonuç

Şekil 3. Risk Derecelendirme Matrisi (Fıkrkoca, 2003)

Risk azaltma/önlem alma süreci; risk azaltma stratejisi, riskin olasılığını ya da etkisini en aza indirgeyerek, projeler ya da kurum açısından riski daha kabul edilebilir hale getirebilmek için riskin boyutlarını küçültme durumudur (Acuner, 2006). Risk azaltma sürecinde aşağıdaki temel faaliyetler yürütülür (Fıkrkoca, 2003):

- Risklere neden olabilecek temel nedenlerin belirlenmesi,
- Risklerin oluşma olasılığını ve sonuca etkisini en aza indirgeyecek önlemlerin planlanması,
- Riski en aza indirme faaliyetlerinin planlanması,
- Önlem planlarının hazırlanması,
- Risk azaltma planlarının hazırlanması,
- Risk azaltma planlarının uygulanması.

Risk azaltma faaliyetleri şu kararlara bağlı olarak oluşturulur: Riskten kaçınmak, riski kontrol altına almak/azaltmak ya da ortadan kaldırmak, riski üstlenme, riski transfer etme/paylaşma, bilgi ve araştırma (Miller, 2006).

Riskten kaçınmak; riskten kaçınmak olasılık azaltmanın bir parçasıdır ve yüksek risk kaynaklarının kaldırılarak yerine daha az riskli olan çözümlerin getirilmesidir (Australian Sports Commission, 1999). Başarılı bir riskten kaçınma uygulaması belirli riskten kaynaklanan hasarı kesin olarak ortadan kaldırabilir. Spor yöneticisi ilk aşamada ciddi potansiyel risklerini meydana getiren faaliyetleri yapmaktan kaçınır (Gök, 2006).

Riski kontrol altına almak/azaltmak ya da ortadan kaldırmak; ‘‘riskin farkındayım ve riskin oluşumunu ve etkilerini hafifletmek için gerekli her şeyi yapacağım’’ durumuna karşılık gelir. Risk oluşma olasılığını ve/veya sonuca etkilerini en aza indirmek amacıyla ile planlı bir dizi faaliyet yürütülür. Riskin oluşma olasılığını ve sonuca etkilerini azaltmak için riskin izlenmesi ve yönetilmesi faaliyetlerinden oluşan bir süreçtir (Fıkırkoca, 2003).

Riski üstlenme; risk üstlenme yaklaşımında birey riskin farkındadır ve riskin oluşması durumunda yaratacağı sonuçların kabul edilmesi kararı alınır. Bu yöntem düşük risk için daha uygundur. Bu riskler daha çok azaltılmadığında, kaçınılmadığında ya da transfer edilemediğinde meydana gelir. Bu durumda kulüp riskleri en iyi şekilde yönetmelidir (Gök, 2006).

Riski transfer etme/paylaşma; risk transferi riskin paylaşılmasıdır ve maliyet hedeflerini etkileyebilir. Programın bir bölümündeki riskler diğer bölümlere ya da üçüncü şahıslara dağıtılır. Spor kulübünün faaliyetleri veya bulunduğu çevre ve koşullardan kaynaklanan riskler diğer alanlara ya da üçüncü şahıslara aktarılır (Gök, 2006).

Bilgi ve araştırma; bilgi ve araştırma, gerçek bir risk azaltma tekniği değildir, sunulan değerli bilgilerle diğer tekniklere kaynak sağlar. Daha etkin risk azaltma kararlarının verilebilmesi için konuya ilişkin daha fazla bilgiye gereksinim duyulduğunda araştırma, bilgi üretme, edinme kararı verilir (Fıkırkoca, 2003).

Riskleri araştırmak amacıyla; her bir riskin (yüksek, orta, düşük) oluşma olasılığını, sonuçlarını azaltmaya yönelik en az masraflı seçenekleri belirlemek ve seçmek için detaylı risk hareket planları geliştirilmeli ve uygulanmalıdır (Australian Sports Commission, 1999).

Risk hareket planı: Risk hareket planı, değerlendirmenin ve tercih edilen hareket planlarının çıktılarını özetler. Amaç; riskleri kabul edilebilir seviyeye indirmektir. Bu planlar bütçeleme, faaliyet yönetimi, araç-gereç yönetimi, sağlık ve güvenlik, insan kaynakları ve diğer aktiviteler için uygun şekilde var olan prosedürlerle bütünleştirilmelidir.

Bir takım riskleri yönetmekle sorumlu olarak görevlendirilen bireyler, hem fikir olunan risk öncelik ölçeğinde aşırı, yüksek ya da orta olarak sınıflandırılan risklerin her biri için risk hareket plan özetleri oluşturmalıdırlar. (Australian Sports Commission, 1999, Parks ve ark., 1998).

Çizelge 5. Risk Hareket Planı

Risk Tasviri			
Spor Kulübü İş Alanı :		Risk Belirleme No:	Hareket Çizelgesi :
			Risk Kayıt No:
Olasılık :		Sonuç :	Kabul edilen öncelik seviyesi :
Şimdiki kontroller :			
Önerilen ek inceleme hareketleri :			
Sorumluluk dağılımı :			
Gerekli kaynaklar (insan, para, araç-gereç) :			
Zamanlama (Esas aşamalar, son verme) :			
Rapor tutma (kime, ne zaman, hangi yapıda) :			
Başvurulacak kaynaklar (uygun şekilde diğer belgeler ya da planlar) :			
Derleyen:	Tarih:	Tekrar inceleyen:	Tarih:

(Gök, 2006)

Risk izleme ve kontrol süreci; risk izleme, tasarım ve yapılanma sürecinde yerleştirilmiş ölçümler yoluyla risk yönetimi uygulaması faaliyetinin performansını sistematik olarak değerlendirmek ve izlemek için uygulanan sürekli bir süreçtir. Etkin bir izleme, risklerin uygun yürütme faaliyetlerine karşın gerçek bir problem haline gelip gelmediğinin gösterilmesine dair bilgi verir (Küçük, 2003).

İzleme süreci, veri toplama, veri derleme, veriyi bilgiye dönüştürme ve daha sonra bilginin analizi ve raporlanması faaliyetlerini içerir. Bu faaliyet, risk azaltma faaliyetinin etkilerinin ölçülmesi kadar, bilinen risklerin ölçülmesini ve risk tetikleme mekanizmalarının izlenmesini de içerir (Fıkrıkoca, 2003).

İzleme ve rapor yazmanın amacı; kulüp yönetim süreçleriyle risk yönetimini bütünleştirmek ve daha iyi kulüp risk yönetimini ve devamlı gelişimini kolaylaştırmaktır. Böylece kurum için risklerin devamlı izlenmesi ve rapor edilmesi yeni risklerin bulunmasını ve yönetilmesini sağlar (Australian Sports Commission, 1999). Özellikle spor kulüplerinin yönetim kurulu ve takımın teknik kadrosu tarafından inceleme ve rapor etme için **Çizelge 6**'da gösterildiği gibi özet risk raporları hazırlanması gerekir. Bu raporlar için gerekli bilgi kısmı risk kayıt defterinden elde edilmelidir.

Çizelge 6. Risk Kayıt Defteri

Plan Kısmı	Amaç
Amaç ve Hedefler	Planın amacını belirle ve hedefleri ifade et.
Risk Yönetimi Sorumluluklar ve Görevler	Risk yönetimiyle ilgili çalışan ve üyelerin görevleri ve rollerini tanımla.
Risk Yönetim Süreci	Spor kulübü içerisinde takip edilecek risk yönetim planını belirle.
Spor Kulübünde Riski Yönetme <ul style="list-style-type: none">- İzleme ve Gözden Geçirme- İletişim ve Danışma- Raporlama- Risk Kayıt Defteri- Detaylı İncelemeler	Zamanlama ve sorumlulukları içeren düzenli izleme ve gözden geçirme için süreçleri belirle. Zamanlama, yapı ve sorumluluğu içeren daimi ve harici raporlama için süreçler belirle. Risk defterinin yapısı ve yerini belirle ve risk kayıt defterinin tutulması ve muhafaza edilmesi için sorumlu belirle. Risklerin detaylı incelenmesi hakkında bir yapı oluştur ve zamanlamayı belirle.
Risk Kayıt Defteri	Risk kayıt defteri spor kulübünün şu an ki risk listesini öncelik sırasıyla içerir. Bu planın dinamik bir kısmı olacaktır ve risk kaydına ilişkin olarak ya da ek olarak içerebilir.
Çalışma ve Yönetim Süreçleriyle Bağlantılar	Risk yönetiminin diğer görevleri ve süreçleriyle nasıl birleştiğini belirlemek.

(Gök, 2006)

Risk kontrolü, işletme faaliyetinin akışı içerisinde risk olaylarına tepki vermek amacıyla yapılan uygulamaların risk yönetim planına uygunluğunun araştırılmasıdır. Risk kontrolü ile gerektiğinde düzeltici işlemler başlatılır ve risk planı güncelleştirilir (Küçük, 2003).

SPORDA RİSK VE RİSK YÖNETİMİ

Spor kulüpleri ve organizasyonları karşılaştıkları riskleri yönetebilmek için uygun olan bir süreç geliştirmelidirler. Karşılaşılan risklerin üstesinden gelme ya da bu risklerle karşılaşma olasılığını azaltma ancak başarılı bir risk yönetimi ile mümkündür. Bu kısımda sporda risk yönetimi ve risk faktörleri açıklanmaya çalışılacaktır.

Sporda Risk Yönetiminin Tanımı ve Amacı: Literatür taraması yapıldığında sporda risk yönetimi ile ilgili çeşitli tanımların yapıldığı görülmüştür. Bu tanımları farklı bakış açılarına göre aşağıdaki gibi sıralamak mümkündür:

Sporda risk yönetimi; riskleri tanımlamak, spor kulüplerini ve organizasyonlarını korumak ve oluşan hasarı önlemek için program geliştirme ve bu programı uygulama sürecidir (Special Olympics Coaching Guide, 2003). Spengler ve ark. (2006)'na göre ise risk yönetimi; spor ve eğlence programları ile ilgili, sakatlanma ve ölüm olaylarını azaltma veya yok etme ve bu olaylar sonucundaki sorumlulukları ortadan kaldırmadır. Bucker ve Krotee (2002) ise risk yönetimini; sadece üyeleri bireysel sakatlanmalardan koruyan değil, aynı zamanda organizasyonu da finansal kayıplardan dolayı uğrayacağı zararlardan koruyan sistematik bir süreç olarak tanımlamıştır.

Risk yönetiminin amacı spor organizasyonundaki bireyleri (antrenör, sporcu, seyirci vb.), spor organizasyonunun mülkünü (saha, bina, tesis vb.), spor organizasyonunun gelirini ve spor organizasyonunun ününü korumaktır (Us Youth Soccer Risk Management Committee; Risk Management Guidelines, 2002; Miller, 2006).

Sporda Risk Yönetiminin Gerekliliği: Spor riskli bir iştir. Sakatlanma istatistikleri; yetişkinlerdeki %30 oranındaki sakatlanmanın spor faaliyetleri sırasında oluştuğunu göstermektedir. Bu oran 15–24 yaşları arasında %40'lara çıkmaktadır.

Sakatlanmaları önlemenin yanı sıra, spor hizmetlerinde riskleri yönetmenin başka nedenleri de vardır. Sayılarına, yaşlarına, tercihlerine ve sosyo-ekonomik durumlarına göre spor organizasyonlarına katılım her geçen gün artmaktadır. Örneğin birçok yaşlı insan, organize spor faaliyetlerinde daha fazla yer almaya başlamıştır. Bu yüksek risk grupları risk yönetimi için yeni uğraşlar sunmaktadır.

Risk yönetimi iyi bir iş yönetimidir. Sakatlanmaları önleme, maddi olarak tasarruf etmenin yanı sıra harika bir alış-veriştir. Sakat bir katılımcı spor organizasyonuna tekrar katılmayabileceğinden arkadaşları ve ailesi de katılmayabilecektir (Corbett, 1993; Appenzeller, 1998).

Risk yönetiminin tanımlarından da anlaşıldığı gibi spor organizasyonlarını risk yönetim yaklaşımı açısından dört önemli yönetim alanında incelemek mümkündür (Corbett, 2002; Special Olympics Coaching Guide, 2003; Delforgo, 2002; Parks ve ark., 2007; Sawyer ve Smith, 1999):

- Finans Yönetimi
- Sigorta Yönetimi
- Tesis Yönetimi
- Sakatlık Yönetimi

Bu yönetim alanlarını daha iyi anlamak ve karşılaşılan riskleri en iyi şekilde yönetebilmek için sporda risk faktörlerini tanımak gerekir.

Sporda Risk Faktörleri

Sporda risk faktörlerini yönetim alanlarına göre aşağıdaki gibi sınıflandırmak mümkündür:

Finans ile ilgili risk faktörleri

Sporda risk yönetimi sadece sakatlanmayı önleyici bir süreç değildir. Bunun dışında spor kulüplerinin varlığını sürdürebilmesi ve ününü koruması da risk yönetiminin bir faaliyet alanıdır. Spor kulüpleri varlıklarını ve ününü bir takım finansal destekler aracılığıyla sürdürmektedir. Futbol kulüplerinin gelirlerini; seyirci geliri, yayın hakkı satış geliri, sponsorluk geliri, transfer geliri ve diğer gelirler (üye aidatı, derneklerce yapılan yayınlar, tertiplenen piyango, eğlence, temsil, konser ve spor yarışması gelirleri, bağışlar, yardımlar, reklâm geliri vb.) şeklinde sıralayabiliriz (Dorukkaya ve ark., 1998).

Sigorta ile ilgili risk faktörleri

Sporda risk yönetimi açısından ele alınan bir diğer faktör de sigortadır. Etkili bir risk yönetim aracıdır. Sigorta belli bir risk altındaki finansal sonuçları garanti altına alır. Spor ile ilgili sigortalar; sporcular için ferdi kaza ve hayat sigortaları, kulüpler için mal varlığı, kâr kaybı ve sorumluluk sigortaları, tesisler için mal varlığı ve kâr kaybı sigortaları, tüm spor ekipmaları için mal varlığı, kâr kaybı ve sorumluluk sigortaları olarak sıralanabilir (http-4).

Spor kulüplerinde genelde sorumluluk sigortası poliçesi uygulanır. Spor kulüpleri üzerine almak istemedikleri önemli riskleri, kontrat, sigorta ya da sözleşmeler aracılığıyla başkasına transfer etmektedir. Sigortalama bir risk transfer aracı olarak kullanılmaktadır (Gök, 2006; http-5).

Tesis ile ilgili risk faktörleri

Tesis ile ilgili risk faktörleri şu şekilde sıralanabilir: Doğal afetlere (sel, kasırga, yangın, rüzgâr, şimşek) karşı önlem almamak, kapalı alanlarda ısıtma ve/veya soğutma probleminin olması, seyirci ile oyun alanı arasındaki emniyet mesafesinin yetersiz olması, antrenman ya da müsabaka sahasının yetersiz olması, sahanın ya da salonun aydınlatmasının yetersiz olması, tesisin temizliğine dikkat edilmemesi, oyun sahasının/zeminin düzgünlüğünü, stabilitesini yitirmiş olması, oyun sahasının/zeminin ıslak veya donmuş olması, oyun sahasında/zeminde yabancı madde bulunması, oyun alanında ve/veya tesiste güvenliğin sağlanmaması, tesis denetiminin tam olarak yapılmamasıdır (Miller, 1997).

Sakatlık ile ilgili risk faktörleri

Genel sağlık durumu: Sporcunun yapacağı antrenman veya yarışma öncesi sağlık durumunda ortaya çıkabilecek akut sorunlar veya genel sağlık durumundaki kronik sorunlar onun performansını olumsuz etkiler. Ayrıca sakatlanmalar açısından bir risk faktörü oluşturur. (http-6).

Bunun dışında gerek amatör, gerekse profesyonel sporcu olsun sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak uygulanmaması, spor esnasında ani ölüm riski gibi dönüşü olmayan bir takım riskleri de beraberinde getirir.

Sporda ani ölümler: Sporda risk yönetimi açısından bakıldığında en önemli yönetim görevlerinden biri de sezon başında yapılan sağlık kontrolüdür. Sağlık kontrolün yeterince detaylı yapılmaması sporda ani ölüm riskini de beraberinde getirir. Sporla ilgili ölümler iki şekilde görülür: Travmatik ölümler, atravmatik ölümler. Travmatik ölümler boks, futbol gibi çarpışma riski olan sporlarda, dağcılık ve paraşütçülükte düşmelerde, yüzmede boğulma gibi hallerde görülen ölümlerdir. Atravmatik ani ölümler bir travmanın sebep olmadığı ölümlerdir. Atravmatik ölümlerde sebep çoğu zaman otopsi ile belli olur (Akgün, 1994).

Sporda ani ölüm, sportif aktivite sırasında veya takip eden saat içinde herhangi bir travma olmaksızın gerçekleşen ölümler için kullanılmaktadır. Amerika'da yapılan bir araştırmada sporda ani ölümlerin görülme sıklığı 100.000 sporcuda 1, yine İtalya'da yapılan benzer bir çalışmada sporda ani ölümlerin 100.000 sporcuda 2-3 olarak belirlenmiştir. Erkek sporcularda ölüm riski kadınlara oranla % 9 artmıştır. Ölüm sebepleri incelendiğinde %80'i kalp-dolaşım sistemi kökenlidir (Bavlı ve Kozanoğlu, 2007; http-7).

Ani kalp ölümüne yol açan nedenler genel olarak aşağıdaki gibi sıralanabilir (Bavlı ve Kozanoğlu, 2007; http-8; Akgün, 1994):

- Hipertrofik kardiyomiyopati
- İdiyopatik sol ventriküler hipertrofi,
- Aritmojenik sağ ventriküler displazi,
- Konjenital koroner arter anomalileri,
- Aterosklerotik koroner arter bozukluğu,
- Hipoplastik koroner arter bozukluğu,
- Marfan sendromu,
- Miyokardit,
- Wolff-Parkinson-White Sendromu,
- Uzun QT sendromu,
- Ciddi kalp kapakçıkları hastalıkları,
- İdiyopatik ventriküler taşikardi,
- Aort koarktasyonu,
- Yüksek düzeyde ventriküler aritmi,
- Yasadışı ilaçlar (kokoin, metafetaminler, uçucu maddeler)
- Performans arttırıcı ilaçlar (anabolik steroid, eritroprotein).

Türkiye'de son yıllarda medyaya yansıyan 126 ani ölüm olayı tespit edilmiştir. Sporda ani ölüm riskini azaltmak için;

- Sporcuların detaylı fiziksel muayene ile birlikte kişisel ve ailesel öykülerinin ayrıntılı bir şekilde ele alınması,
- İstirahat elektrokardiyografilerinin değerlendirilmesi,
- Sporcuların bir kardiyolog denetiminde ekokardiyografi, efor testi, kardiyak MR anjiyografi gibi ileri tetkiklere tabi tutulması ve risk tespit edilenlerin spor yapmalarının önlenmesi,
- Sıcak havalarda antrenman şiddetinin azaltılması ve sıvı alımına dikkat edilmesi,
- Doping kontrollerini sıklaştırarak sporcuların yasak madde kullanımının azaltılması,

- Sporcuların stresten kaçınması,
- Spor sahalarında ilk yardım konusunda deneyimli sağlık personeli bulundurulması,
- Spor salonları ve sahalar için acil durum planları yapılması,
- Donanımlı ambulans veya acil durum ekipmanı (defibrilatör başta olmak üzere) bulundurulması gerekir (http-8 ve http-9).

Psikolojik faktörler: Günümüzde genel olarak bireyin sağlıklı ve verimli olmasını etkileyen nedenler arasında psikolojik faktörlerin giderek önem kazandığı görülmektedir. Ruhsal ve fiziksel işlevler ile performans kapasitesi arasındaki yakın ilişki göz önüne alınmadan yapılan antrenmanlar ve yarışmalar, sporda performansı sınırlayan ve sakatlanmalara yol açan nedenlerin başında gelmektedir.

Sporcuların motorik özelliklerinin geliştirilmesi kadar, onların psikolojik yönlerinin de geliştirilmesi gerekmektedir. Sporcu maçta ya da antrenmanda birçok sorunla karşı karşıyadır. Sporcu, çoğu kez, en büyük rakibi aslında kendisi olduğundan, kendisini yenmek için aşırı derecede güç harcamakta ya da hatalarına mağlup olmaktadır. Sporcu başarıma amacının getirdiği bir psikolojik yük altındadır. Başarılı olmak için birçok psikolojik engeli (kaygı, endişe, korku bıkkınlık, kabul görmeme, stres, reddedilme ve en önemlisi kazanma endişesi) aşmak zorundadır (Biçer, 1998).

Takım başarısını sporcuların ortak amaçlar doğrultusunda motive edilmeleri, aralarındaki uyum, koordinasyon mükemmelliği ile teknik ve kondüsyon becerileri önemli ölçüde etki eder. Bunlara ek olarak her sporcunun bireysel özellikleri (hırs, motivasyon, istek, algı, kendine güven, konsantrasyon, paylaşım becerisi, yaptığı işten zevk alma duygusu, gözüpeklik, cesaret, atılganlık, sorumluluk alma vb.) takımın başarısını belirleyen karmaşık yapının en önemli unsurlarıdır (Biçer, 1998; http-6; Ergen ve ark., 2003).

Araç-gereç ile ilgili faktörler: Araç-gereç ile ilgili risk faktörleri şu şekilde sıralanabilir: Giysinin sporcunun vücuduna uygun olmaması, ayakkabının yapılan spora uygun olmaması, oyun alanındaki araç-gereçlerin (kale direği vb.) sabitlenmemesi, (Amerika’da yapılan bir araştırmaya göre 1979-1994 yılları arasında kale direğinin üzerilerine düşmesi sonucu 21 kişi hayatını kaybetmiş, 1989-1993 yılları arasında kale direğinin üzerilerine düşmesi sonucu 120 kişi yaralanmıştır.), oyun alanını çevreleyen araç-gereçlerin sakatlanmaya yol açabilecek şekilde olması, (örneğin futbolda köşe gönderinin elastik yapıya sahip olmaması vb.), koruyucu malzeme (dizlikler, tekmelikler, dirseklikler, dişlik, göz koruyucular, tozluk ve bileklikler) kullanılmaması, araç-gereçlerin bakımının ve denetiminin yapılmaması (http-6; U.S. Consumer Product Safety Commission, 1995; Miller, 1997; Ergen ve ark., 2003).

Antrenman ile ilgili faktörler: Yüksek düzeyde verim, yıllarca süren ağır, iyi hazırlanmış, yontemsel ve içerik olarak iyi bir biçimde düzenlenmiş antrenmanların sonucunda ortaya çıkar. Bu süre içinde sporcu vücudunu seçtiği sporun gerekliliklerine uyumlu hale getirir. Uyumun derecesi sporcunun verimini belirler. Uyum derecesi ne kadar yüksek olursa, verim de o kadar artar.

Antrenman uyumu, alıştırılmaların düzenli tekrarıyla gerçekleştirilen değişikliklerin bütünüdür. Bu yapısal ve fizyolojik değişiklikler, belirli hareketleri uygularken vücutta oluşan belirli gereksinimlerin bir sonucudur. Bu değişiklikler antrenman süresine, yeğinliğine ve sıklığına da bağlıdır. Bedensel antrenman, vücudu bedensel zorlamanın yüklenme düzeyine uyum sağlamasına yönlendirildiği sürece yararlıdır. Eğer yüklenme vücudu zorlamak için yeterli değilse adaptasyon oluşmaz. Eğer yüklenme dayanılamayacak kadar büyükse, sakatlık ya da aşırı antrenman (sürantrenman, aşırı yüklenme) oluşabilir (Bompa, 2001). Antrenmandan beklenen en üst düzeyde yararın sağlanabilmesi için, mantıksal, sistematik, pedagojik vb. açılardan olmak üzere birçok ilkeye bağlı olarak planlanması gerekir. Bu ilkeler şunlardır (Acar, 2001):

- Organizmaya yüklenme ve organizmanın dinlenmesi arasındaki orantının "fazlaya tamlama" ilkesi doğrultusunda planlamaların gerçekleştirilmesi,
- Düzenli olarak ve organizmanın yüklenebilme sınırları dâhilinde, gittikçe artan yüklenme prensibine uygunluk,
- Antrenmanların uzun vadeli planlar ölçüsünde düşünülüp, bir plana uygun olarak oluşturulması,
- Planlanan hedeflerin mantıklı ve erişebilir olması,
- Antrenmanların periyodik olarak gerçekleştirilmesi,
- Antrenmanların geliştirmeyi hedeflediği özelliklerin tümüne yönelik olarak planlanması,
- Genel ve özel eğitim ilkeleri çerçevesinde geçerli kurallara uyulması,
- İçeriğin, yöntemin ve yüklenme normatiflerinin her antrenmanda değişiklik göstermesi, antrenmanların monotonluktan kurtarılması,
- Antrenmanların bireysel farklılıklar hesaba katılarak, bireysel gelişimi de hedefleyecek şekilde organize edilmesi,
- Genel gelişime uygunluk göstermesi,
- Antrenmanların kesintisizce uygulanıp devamlılığının sağlanması,
- Olası sorunlar düşünülerek, planlamada esneklik sağlanması, değişen antrenman hedeflerine göre yüklenmelerdeki oranlamaların yeniden gerçekleştirilmesi,
- Antrenmanlarda teknolojinin sunduğu yardımcı araçlardan olabildiğince yararlanılması.

Bu ilkeler doğrultusunda antrenmanın amaçları (Sevim, 1999):

- Dayanıklılık, kuvvet, sürat gibi kondisyonel performansı oluşturan motorik özelliklerin gelişmesini sağlamak,
- Antrenmanın etkinliğini ve uygunluğunu oluşturan temel bilimsel ilkelerin, özellikle teknik-taktik bakımdan bilgi ve becerilerin gelişmesini sağlamak,
- Psikolojik ve teorik hazırlık sağlamaktır.

Antrenman üç koşulda yaralanma riski doğurur. Bu koşullardan ilki yeterli ısınma yapılmaması, ikincisi yanlış antrenman yapılması ve üçüncüsü sporcunun sürantrene hale geldiği koşullarda ona yüklenilmesidir.

Isınma; sporcuların yüksek yoğunluktaki yüklenmelere hazırlığıdır. Yüklenmeden amaç esnekliğin, motorik dengenin, psikolojik uyumun

sağlanmasıdır. Isınma yoluyla vücut ısısı artar. Kalp kan dolaşımı hızlanır ve daha kapasiteli duruma gelir (Sevim, 2002). Sporcular yüksek performansa ulaşmakta ısınmanın önemini bilirler. Isınma aslında tek başına önemli bir konudur. İyi şekilde ısınma sporcuyla antrenmana hazırlamakla kalmaz, sakatlığı önlemede de büyük önem taşır. Isınma, fiziksel, metabolik ve zihinsel olmak üzere üç ana gruba ayrılır. Fiziksel ısınma kas gruplarını hazırlamaktır. Metabolik ısınma metabolizmayı hazırlamak; sporcunun nasıl besleneceğini belirlemektir. Zihinsel ısınma ise psikolojik olarak hazırlıktır. (Biçer, 1998)

Bağrıaçık ve Açık (2005)'a göre ısınmayı iki ayrı kategoriye ayırmak mümkündür:

Genel Isınma: Organizmanın fonksiyonlarını en iyi duruma getirebilmesine yönelik ve bütün kas gruplarına hitap eden bir ısınma türüdür. Her spor dalı için geçerli olan koşu, sıçrama, yön değiştirme vb.

Özel Isınma: Uygulanan spor dalının teknomotorik yapısına uygun ve daha çok aktif olan kas gruplarının önündeki yüklemelere en iyi biçimde hazırlanmasıdır.

Isınmanın fizyolojik temelleri: Koşarak ve hareket ederek ısınma büyük kas gruplarında kuvvetli bir ısı yükselmesi sağlar. 15–20 dakikalık hafif koşu vücut ısısının yaklaşık 38,5 santigrat derece yükselmesini sağlar. Sportif uygulamaları istenilen şekilde uygulayabilmek için en uygun vücut ısısı 38,5–39 santigrat derece arasındadır. Vücut ısısının artması aynı zamanda sakatlıklardan korunmayı sağlar. Isınma ile sporcunun esnekliği sağlanır. Kaslar daha yumuşak, esnek ve gerilme yeteneği kazanırlar. Böylece yüksek yüklenmelerde kasların sakatlanma oranı asgariye düşürülür.

Isınma çalışmaları esnasında şunlara dikkat edilmelidir (Sevim, 2002):

- Isınma çalışmalarında sporcunun antrenman durumuna göre yüklenme kapsamı ve yoğunluğu ayarlanmalıdır.
- Isınma, sporcuların yaşına göre düzenlenmelidir. Yaşlı sporcularda ısınma çalışmaları yavaş ve basamaklamalı olarak uygulanır ve daha uzun süreye gereksinim duyar.
- Psikolojik olarak ya da zihinsel olarak önündeki yarışmaya uyum sağlama ve motivasyon ısınmanın etkisini artırır. Isınmaya psikolojik olarak hazırlanma uyum sürecini ve konsantrasyonu artırır.
- Günün ilk saatlerinde ısınma çalışmaları daha uzun olur. En uygun ısınma saati 15:00 olarak bulunmuştur. Bu saatlerde vücut ısısı ve kan dolaşımı en üst düzeye çıkar.
- Isınma spor dalının özelliklerini içerecek şekilde düzenlenmelidir. Normal olarak ısınma 25–30 dakikadır. (1/3 genel ısınma, 2/3 özel ısınma)
- Sıcak havalarda daha az, soğuk havalarda daha uzun ısınma süresi gereklidir.
- Isınmada sporcuların bireysel özellikleri dikkate alınmalıdır.

Yanlış antrenman; antrenmanın yanlış periyotlanması, kuşkusuz varılmak istenen hedeflerin sapmasına neden olur. Yanlış periyotlanan antrenman, yakalanmak istenen performansı olumsuz yönde etkileyen bir faktördür.

Sporcuya yanlış antrenman yaptırılması onun sakatlanma riski altına girmesini sağlar. Yoğun olan bölgelerin aşırı zorlanması laktik asit ile yorgunluğun sınırlarını zorlayan kaslarda çeşitli riskler doğurur. Ayrıca, yine aşırı yüklenilmiş bir sporcuda laktik asit düzeyi yükselmiş ve sınırlarını aşmış ise sporcunun gerek koordinasyonu, gerek hedefleme yeteneği, gerekse dikkati dağılmış demektir. Bu da yapacağı hareketlerde dengesizliğe yol açıp performansını düşüreceği gibi sakatlanma riskine de yol açar. (http-6).

Sürantrenman (Aşırı yüklenme); antrenman periyodunun genelde sonlarında doğru oluşan kronik (uzun süreli) bir yorgunluğun ifadesidir. Burada kassal faktörler olduğu gibi sinirsel ve psişik faktörler de etkindir. Belirtileri; huzursuzluk, çabuk yorulma, baş ve sırt ağrıları, çok terleme, nefes darlığı, düzensiz uyku, yarışma arzusunda azalma, iştah azalması, kilo kaybı, sabahları taşikardi ve nabız sayısında artış.

Sürantrene durumu olduğunda, antrenör mutlaka spor hekimi ile işbirliği yapmalıdır. Antrenmanların dozu iyi ayarlanmalı, öncelikle yoğunluk düşürülmeli, uyku düzene sokulmaya çalışılmalı, beslenmeye dikkat edilmeli, antrenman sezonu sporcu için cazip şekle getirilmelidir. Arada sırada program dışı izinler verilmeli veya değişik aktiviteler gündeme getirilmelidir. Burada en iyi ilaç antrenman sayısını azaltmak, belirli antrenmanları iptal etmektir (Bağrıaçık ve Açık, 2005). Antrenmanlardan kaynaklanan sakatlanmaları önlemek için antrenörlere düşen görevler şu şekilde sıralanabilir (Bordowski, 2004a; Bordowski, 2004b; http-10; http-11 ve http-12):

- Antrenman bilgisi, fizyoloji, psikoloji alanında yeterli bilgiye sahip olmak,
- Yeterli denetim yapmak,
- Antrenman için gerekli araç-gereçlerin teminini sağlamak,
- İyi bir antrenman planı hazırlamak,
- Tesisi kontrol etmek,
- Antrenmanlarda meydana gelen sakatlık ve acil durumların kaydını tutmak,
- Tam anlamıyla bilgi vermek (teknik, taktik anlamda oyuncuların aklında soru işareti bırakmamak),
- Oluşabilecek tehlikelere karşı oyuncuları önceden bilgilendirmek,
- Güvenli bir ortam oluşturmak,
- Oyuncuların geçmiş sakatlıklarını göz önüne almak,
- Teknik-taktik öğretiminde düzgün sınıflama yapmak (beceri düzeyi, yaş, olgunluk, cins, ağırlık, deneyim),
- Oyun kurallarını tam anlamıyla öğretmek,
- Kötü alışkanlıklara karşı önlemler almak (doping, ilaç, alkol vb.)

Beslenme: Sporcunun beslenme alışkanlığı onun performansını etkileyen bir faktördür. Bilindiği gibi sporcu, beslenme işini kampların dışında tek başına yapar. Bu nedenle beslenme konusunda oluşturacağı alışkanlıkların, sağlıklı temellere dayanması gerekir. Genel beslenme alışkanlığının dışında, yarışma veya antrenman öncesi yenilen son öğünün içeriği ve de yarışma sırasında alınan

içecekler de sporcunun performansını etkiler (http-6). Baron'a (2002) göre beslenme dört aşamaya ayrılır:

Temel Beslenme: Sporcunun zel antrenmanlarına uygun olarak tüm yıl boyunca takip ettiği beslenme şeklidir. Bu beslenme sporcunun özellikle hazırlık periyodunda formuna girmesini sağlamalıdır.

Yarışma ncesi Beslenme: Sporcunun metabolizmasını doğrudan enerjetik yarışma yüküne hazırlamaya yarar. Bazı durumlarda, enerjetik rezervleri çoğaltmak için sporcuya yarışmadan sekiz gün önce yüksek kalorili gıdalar vermek gerekir.

Yarışma Sırasında Beslenme: Yarışma sırasındaki beslenmeden doğrudan yarışma esnasında alınan gıdalar anlaşılır. Bu aslında sadece yüksek dayanıklılık gerektiren performanslar veya uzun süreli turnuva veya pentatlon aktivitelerinde önemlidir.

Yarışma Sonrası Beslenme: Karbonhidrat depolarının hızla doldurulması, sıvı ve mineral dengesinin sağlanması önem taşır. Metabolizma, ne kadar çabuk dengelenirse dinlenme süreci de o kadar kısa olur ve organizma daha kısa zamanda yüklenebilir duruma gelir.

Bu noktada sporcunun beslenme alışkanlığı, yanlış bilgi, yanlış alışkanlıklar, kuvvet antrenmanlarını yapıldığı dönemdeki diyetin içeriği, son gnn yarışma veya antrenmandan önce alınma süresi, yarışma veya antrenmandan hemen önce yenilen ve içilen maddelerin içerikleri hep sporcunun performansını etkiler. Bu konuda mutlaka bir uzmandan yardım alınmalıdır (http-6).

Spor yapan bir insan her üç enerji taşıyıcısına, yani karbonhidratlar, yağlar ve proteinlere, eşit oranda ihtiyaç duyar. Tek yönlü bir beslenme her zaman performans düşmesine ve uzun bir süre sonra fiziksel zararlara yol açar. Fakat bazen antrenman planına ve bazı spor türlerine bağlı olarak belirli besin maddelerini fazla miktarda almak yararlı olabilir (Baron, 2002). **izelge 7'**de bazı spor türlerine bağlı olarak enerji alımlarının besin ögelerine göre dağılımları verilmiştir (Pehlivan, 2005).

Çizelge 7. Elit Sporcuların Enerji Alımlarının Besin Öğelerine Göre Dağılımı

Spor Branşı	% Karbonhidrat	% Protein	% Yağ
Dayanıklılık Sporları [(orta-uzun mesafe koşu, maraton, yüzme (200-1500m), kayak, kros, yürüyüş (20-50km)]	%60	%15	%25
Dayanıklılık ve kuvvette devamlılık gerektiren sporlar [dağcılık, buz pateni (1500 m.), kano, kürek, bisiklet]	%56	%17	%17
Mücadele Sporları (boks, güreş, judo, karate, taekwando)	%50	%20	%30
Takım oyunu sporları (tenis, basketbol, ragbi, hentbol, hokey, futbol, su topu)	%54	%18	%28
Çabuk kuvvet sporları [masa tenisi, limnastik, artistik patinaj, voleybol, aletli jimnastik, atlamalar, kısa mesafe koşuları (100-400 m.) eskrim, dekatlon, pentatlon, kayak, buz pateni, yüzme (1000 m.) pistte bisiklet]	%52	%18	%30
Kuvvet sporları [atmalar (disk, cirit, çekiç, gülle), halter]	%42	%18	%30
Sınıflandırılmayan sporlar (atıcılık, yelken, okçuluk, ata binme)	%56	%16	%28

(Pehlivan, 2005)

Doping: Organizmaya yabancı bir ajanın hangi yoldan olursa olsun vücuda alınması veya fizyolojik maddelerin anormal miktarda ve anormal bir yolla, bir sporcuya yarışma sırasında performansı yapay olarak ve kural dışı bir şekilde arttırmak amacıyla uygulanmasıdır (Günay, 1999; Peterson ve Renström, 2001).

Risk yönetimi açısından önemi; sporcuların rakip karşısında avantaj elde etmek için kullandıkları doping maddeleri çoğu zaman organizma üzerinde ruhsal ve bedensel bir alışkanlık yapmakta ve sporcu ileriki yaşantısında doping maddelerinin etkisiyle ruhsal ve bedensel bir çöküntü yaşamaktadır. Bir anlık kazanma isteği sporcunun spor yaşantısının bitmesine ve hatta ölüme sonuçlanmasına neden olmaktadır. Bu yüzdendir ki sporcular üzerinde önemli ölçüde risk oluşturmaktadır.

Kullanımı yasak maddeler ve yan etkileri

Uyarıcılar ve yan etkileri: Öfori, Alışkanlık, İlaça tolerans, huzursuzluk, sinirlilik, uykusuzluk, halusinasyon, delirium, solunum sıklığı ve derinliğinde artış, terlemede artış, paranoid psikoz, el titremesi, ateş, ağız kuruluğu, iştah kaybı, koordinasyon ve denge bozukluğu, kalp ritm bozuklukları, kan basıncında artış, idrar oluşumunda artış.

Narkotik analjezikler ve yan etkileri: Bulantı, kusma, baş dönmesi, zihin bulanıklığı, disfori, kaşıntı, konstipasyon, delirium, bağımlılık/yoksunluk, baygınlık, parkinsonizm (Kurdak, 1996). Öfori, uykusuzluk, dinlenememe, denge ve koordinasyon bozukluğu, solunum merkezinin baskılanması, ateş, kalp atım hızının düşmesi, kan basıncının düşmesi, barsak doğal ritminin yavaşlaması,

kabızlık, kas spazmları, eklem ağrısı, üşüme ve titreme, terleme, idrar yapmada zorlanma (http-13; http-14 ve http-15).

Kannabinoidler ve yan etkileri: Kalp atım hızında artış, kan basıncında artış, akciğer dokusunda iltihaplanma ve kanser, denge ve koordinasyon kaybı, uyku hali, konsantrasyon bozukluğu, halusinasyon, anormal vücut sıcaklığı, testosteronda azalma, sperm sayısında ve hareketliliğinde azalma, bayanlarda ovulasyonda (yumurtlama) düzensizlik, araç kullanma yeteneğinde bozulma, gözde kan damarlarında genişleme, göz içi basıncında azalma (http-13; http-14 ve http-15).

Anabolik ajanlar ve yan etkileri: Su tulumunda artış, ödem, kalbin iş yükünde artış, kan basıncında artış, kolesterol artışı, kalp damar hastalıkları riski, kalp krizi riskinde artış, yağ bezi salgı artışı ve sivilce, kas krampları ve spazmları, tendon zedelenmeleri ya da kopmaları, karaciğer fonksiyon bozuklukları, sarılık, iyi huylu ve kötü huylu karaciğer tümörleri oluşum riskinde artış, böbrek fonksiyon bozuklukları, tümör büyümesini uyarma, kan glukoz seviyesinde artış, kan pıhtılaşma faktörlerinde bozukluk; burun kanamaları, tiroid fonksiyonları bozukluğu, psikolojik bozukluklar.

Erkeklerdeki yan etkileri: Saç dökülmesi, memede büyüme, testis küçülmesi, doğal erkeklik hormonlarının üretiminin azalması, sperm üretiminin azalması, anormal sperm, kısırlık, cinsel istek azalması, iktidarsızlık, prostat büyümesi, prostat kanseri, wilmms tümörü.

Bayanlardaki yan etkileri: Erkek tipi kıllanma, saç dökülmesi, memelerde küçülme, ses kalınlaşması, cinsel isteğin azalması, adet düzensizliği ya da âdetin tamamen durması, klitoris büyümesi (Kurdak, 1996; http-13).

Peptid hormonlar ve yan etkileri: Eritropoetin, büyüme hormonu, insülin, insülin benzeri büyüme hormonu, insan oryonik gonadotropinin, adreno kortikotrofik hormonu.

Eritropoetin yan etkileri: Enjeksiyon yerinde ağrı, kalp krizi, kan akışkanlığında azalma, kan yoğunluğunda artma, kanın pıhtılaşma riski, beyin içi basınç artışı, beyin damarlarında tıkanma, beyin ödemi ve hasarı, sara nöbetleri, deri döküntüleri, kas ağrıları, mide bulantısı, gözde iris iltihabı, kalp krizi riski, kan basıncında artış, akciğer damarlarında tıkanma.

Büyüme hormonunun yan etkileri: Puberteden önce gigantizm, pubertadan sonra akromegali, derinin kalınlaşması, alt çenenin büyümesi, dilin büyümesi, tiroid aktivitesinde azalma, kan lipid düzeylerinde artış, terlemede artış, vücutta sıvı birikimi, kas zayıflığı, iç organların anormal büyümesi, eklem ve bağ dokusu problemleri, şeker hastalığı, kalp hastalıkları, kan basıncında artış.

İnsülinin yan etkileri: Kan şekerinde düşme, terleme, kalp atım hızında artış, güçsüzlük, koma, baş dönmesi, beyin hasarı, tremor (el titremesi), oryantasyon bozukluğu, konvülsiyon (Kurdak, 1996; http-13).

İnsülin benzeri büyüme hormonunun yan etkileri: Kan şekerinde düşme, akromegali (el, ayak ve çenenin aşırı büyümesi), baş ağrısı, eklem ağrısı, kas zayıflığı, kalpte büyüme, iç organlarda büyüme, eklem ve bağ dokusu problemleri.

İnsan koryonik gonadotropininin yan etkileri: Baş ağrısı, huzursuzluk, depresyon, yorgunluk, mide bulantısı, kusma, erkeklerde memelerde büyüme, bayanlarda adet düzensizliği.

Adreno kortikotropik hormonunun yan etkileri: Uyku problemleri, kan basıncında artış, şeker hastalığı, mide ülseri, kas erimesi, yaraların iyileşmesinde gecikme, kemik kitle kaybı, böbreküstü bezinin dejenere olması, enfeksiyon riskinde artış (http-13; http-14 ve http-15).

Beta-2 Agonistler ve yan etkileri: Titreme, yorgunluk, huzursuzluk, sinirlilik, uyku bozuklukları, mide bulantısı, aşırı terleme, baş ağrısı, kan basıncında artış, kalp atım hızında artış, kalp ritm bozuklukları, kas krampları (http-13; http-14 ve http-15).

Anti-Östrojenik aktivite ajanlar, maskeleyici ajanlar ve yan etkileri: Sıvı kaybı, aşırı ağırlık kaybı, kan hacminde azalma, elektrolit dengesi bozukluğu, yüksek ya da düşük kan potasyum düzeyi, böbrek bozuklukları, kan basıncında azalma, kalp ritm bozuklukları, şeker hastalığı ciddileşme riski, ürik asit miktarı artışı, kas gücünde azalma, kassal verim düşüklüğü, dayanıklılık kapasitesinde düşme, kas krampları, sitemik alkalozis, düşük kan şekeri, geçici sağırılık (http-13 ve http-15).

Glukokortikoidler ve yan etkileri: Uykusuzluk, yaraların iyileşmesinde gecikme, mide yanmaları, mide ülseri, şeker hastalığı, kemik kitlesi kaybı (http-13 ve http-15).

Alkol ve yan etkileri: Alkolün yan etkileri vücuttaki etki alanlarına göre şu şekilde sıralanabilir: Nörolojik: Alkol yoksunluk sendromu, wernicke ansefalopatisi, korsakoff'un amnestik sendromu, amnezik evreler, demans, serebellar degenerasyon, periferik nöropati, miyopati, adult yaş grubunda epilepsi, santral pontin miyelizis, nutrisyonel amblyopi. Kardiyovasküler: Kardiyomiyopati, beriberi, taşikardi, hipertansiyon. Endokrin: Testesteron azalması, luteinizasyon hormon artışı, kortisol azalması, tiroid hormonunda azalma, vasopressin inhibisyonu, testiküler atrofi, jinekomasti. Metabolik: Lipoprotein metabolizmasındaki değişiklikler, hipertrigliseridemi. Gastrointestinal: Karaciğerde yağlanma, akut aklolik hepatit, siroz, akut ve kronik pankreatit, özofagit, peptik ülser. Hematolojik: Lökopeni, pansitopeni, folat/vitamin B₁₂ eksikliği. Psikiyatrik: Depresyon, kaygı, kişilik değişiklikleri. Seksüel: Empotence, seksüel saldırganlık. Travma Dermatolojik: Kılınmada azalma, flushing, palmar eritem, rhynophyma, spider angioma ve fetal alkol sendromu (Kurdak, 1996).

Beta bloke ediciler ve yan etkileri: Uykusuzluk, fiziksel verimde düşüklük, yorgunluk, kâbus görme, depresyon, kalp atım hızında azalma, kan basıncında düşme, dolaşım bozukluğu, akciğerde hava yolları spazmı, astım, mide bulantısı, kusma, kan şekeri düşüklüğü, iktidarsızlık (http-13).

Yasak doping yöntemleri

Oksijen taşınmasını artıran yöntemler

Kan dopingi : Bir başka kişiden alınan kanın veya sporcunun kendi kanının sportif performansı artırmak amacıyla verilmesi kan dopingi olarak adlandırılır.

Sporcunun kanını alıp, uygun koşullarda 5-6 hafta kadar beklettikten sonra, yeniden aynı sporcuya verilmesi şeklinde yapılan bir uygulamadır.

Kan dopingi dayanıklılık sporlarında performansı arttırmak amacıyla uygulanmaktadır. Kan dopinginin amacı, kan alındıktan sonra yeri eritrositlerin oluşması, hemoglobinin miktarının artması ve eski kanında tekrar verilmesi ile kan hücrelerinde meydana gelen artışla birlikte performansın artırılmasıdır (Günay, 1999).

Yan etkileri: Viral ve bakteriyel enfeksiyonlar, akut hemolitik reaksiyon, damar içi pıhtılaşma, kann uyuşmazlığı, hava embolisi, alerjik reaksiyonlar, anafaktik şoklar, kalp krizi riski, ateş, kalp yetmezliği (http-15).

Modifiye hemoglobin ürünleri (Yapay Oksijen Taşıyıcıları ve Plazma Genişleticileri): Bilimsel araştırmalar sayesinde ciddi anemilerin tedavisinde hemoglobine benzeyen yeni kimyasal maddeler üretilmiştir. Bu maddeler hemoglobin çözeltileri ve perflouro kimyasallardır. Ciddi hastalıkların tedavisinde kullanılmak amacıyla üretilen bu maddeler sporcular tarafından doping amaçlı kullanılmaktadır.

Yan etkileri: Vazokonstriksiyon, kan basıncında artış, kalp atım hızında artış, anafaktik reaksiyonlar, mide bulantısı, baş ağrısı, ateş (http-13).

Farmakolojik, kimyasal ve fiziksel işlemler

Üzerinde doping kontrolü yapılacak idrarın bütünlüğünü, özelliğini bozmaya yönelik yöntem ve maddelerin kullanımınıdır. Sporcunun kendi idrarı yerine sonda ile mesanesine başkasının idrarının verilmesi, idrarı değiştirme, idrarın içine bazı maddeleri koyarak bütünlüğünü bozma bu grup içinde değerlendirilir.

Gen dopingi

İnsan Genom Projesi ile (Human Genome Project) insanın genetik kodunun haritasının çıkarılması son yılların en önemli bilimsel çalışmalardan biri olarak kabul edilmektedir. Tedavi amaçlı üretilen birçok ilacın sporda performansı arttırmak amacıyla kullanılması gibi, genetik mühendisliğinin sporculara avantaj sağlayacak çalışmalar içine girebileceği de düşünülmektedir. Özellikle genetik tedavi yöntemleriyle büyüme hormonu, insülin benzeri büyüme hormonu (IGF-1), steroidler ve eritroproteinlerin salgılanmasının doğal yoldan artırılmasının sporculara belirgin avantajlar sağlayabileceği varsayılmaktadır. Ancak bu şekilde yapılacak bir genetik tedavinin risklerinin dışarıdan hormon vermektense daha fazla olacağı da düşünülmektedir. Bu nedenle Dünya-Anti Doping Ajansı gen tedavileri ile performansı artırma çalışmalarını doping olarak kabul etmekte ve yasaklamaktadır (http-13).

Dopingle mücadele yöntemleri

Dopingle savaşta mücadele yolları aşağıdaki gibi sıralanabilir (http-16):

- Eğitim; kongreler, seminerler organize etmek, sporcuları ve kulüpleri hijyen, sağlık ve doping konularında bilgilendirmek amaçlı toplantılar yapmak, kitap ve broşürler bastırmak, kulüplerin doktor, masör, fizyoterapist ve fizik tedavi uzmanlarına doping konusunda yenilikler hakkında bilgi nakletmek.

- Bütün bunları göz önüne alarak dopinge mücadele talimatları hazırlamak veya dünyadaki bu tip mücadele talimatlarını izleyerek yenilemek.
- Caydırıcı olmak amacı ile dünya standartlarına uygun doping kontrolleri yapmak.
- Doping konusundaki bilimsel, idari gelişmeleri ulusal ve uluslararası düzeyde izlemek.

Deneyim: Genç sporcular için deneyimsizlik başlı başına bir risk faktörüdür. Özellikle gençliğin verdiği dinamizm ile deneyimsiz sporcular kendilerini fark etmeden antrenman veya yarışma içerisinde riske atarlar. Bu risk zaman zaman onların veya arkadaşlarının sakatlanmalarına yol açabilir. Ayrıca, deneyimsiz davranış tarzı, gereksiz enerji harcamasını ve performans düşüklüğünü de beraberinde getirebilir (http-6).

Eğitim ve kültür: Sporunun eğitim ve kültür düzeyi, onun yatığı işi kavrama oranını, kendisinin yaptığı işten beklentilerinin ne olacağını ve kendinden ailesi, çevresi ve takımının neler beklediğinin farkına varma oranını etkiler. Bu da doğal olarak onun ortaya koyacağı performansı etkiler.

Sporunun performansını etkileyebilecek diğer bir problem de zaman planlamasındaki hatalar nedeniyle birtakım eğitim öğretim sorunları yaşamasıdır. Bir yandan sporun içinde kalma isteği ve buna bağlı olarak yoğun antrenmanlar, deplasman yarışmaları, diğer yandan sporculuk yaşamı sona erdiğinde eğitimsiz bir kişi olmama kaygısıyla okul yaşamını devam ettirme çabası, sporunun hem sporda hem de eğitiminde istenen performansa ulaşmasını riske sokmaktadır. Değişik eğitim ve kültür düzeyinde sporculardan oluşan bir takımda ortaya çıkabilecek eğitim sorunları ve beklenti farklılıkları da takımın başarısı için bir risk faktörü oluşturmaktadır (http-6).

Oyun kuralları: Sporunun risk altında kalacağı durumlardan biri de oyun kurallarıdır. Hakem tarafından oyun kurallarının yeteri derecede uygulanmaması, oyunun sertleşmesine ve kural dışı hareketlerin daha da artmasına sebep olur. Bu da daha büyük bir sakatlanma riskine ortam hazırlar. Kuşkusuz, performansı da olumsuz yönde etkiler. Literatüre bakıldığında sportif sakatlanmaların yüzde 25'inin kurallara aykırı davranıştan kaynaklandığı belirtilmiştir. Ayrıca, ABD'de yapılan bir araştırmada bir sezon boyunca, bir takımın yaşadığı 60 spor sakatlığının dört temel nedeninden birinin kurallara uyulmaması olduğu belirtilmiştir (http-6).

Circadian ritm: Circadian ritm, günün 24 saati içindeki pek çok fizyolojik ve psikolojik süreçteki ritmlerin tümüdür. İnsan vücudunun nöro-müsküler (sinir-kas) koordinasyon, fiziksel çalışma kapasitesi, reaksiyon süresi, kas dayanıklılığı, kavrama kuvveti, ana eklemlerdeki hareketlilik, vücut ısısı, kalp atım sayısı, kan plazma volümü, oksijen kullanımı ve protein konsantrasyonu v.b değerleri değişik ritimler içerisinde (http-6 ve http-17).

Literatürde 24 saatlik bir gün süreci içinde bir süre yüksek verim ve yavaşlama gösteren üçyüzbinin üzerinde fizyolojik fonksiyon olduğu görülmektedir. Acil enerji kaynağı olan karaciğer glikojen deposu sabahın geç saatlerinde en yüksek düzeydedir. Gecenin ortasına doğru da azalmaya başlar. Zorlu egzersizlerin şiddetine vücudun şiddetine adaptasyonunu sağlamak için kas tonusu ve

kuvvetine etki eden endokrin sisteminde özel circadian ritimleri vardır. Bu tür etki gösteren hormonların başında kortisol gelir. Kortisol her sabah uyandıktan sonra maksimum düzeye çıkar ve akşam minimum düzeye iner. Yorgunlukla yakından ilgili bir hormon olan melatonin gece ve gündüz siklusuna bağlıdır.

Saat farklarının olduğu antrenman ve yarışma ortamlarında sporcular risk altına girerler. Alışık olunmayan saatlerde yapılan antrenman ve yarışmalarda performans düşüklüğü ve sakatlanma riskinin artması söz konusudur. Bu nedenle antrenmanların yapıldığı saatler, yarışmanın yapılacağı saatlere denk getirilmeye çalışılmalıdır. Böylece vücudun o saatteki circadian ritmine uyumu sağlanmış olacak ve sporcunun düşük performans sergilemesi ve sakatlanma riski ile karşı karşıya kalması önlenmiş olacaktır (<http-6>).

GEREÇLER ve YÖNTEMLER

Tezin bu bölümünde sırasıyla araştırma problemi, araştırmanın amacı, araştırmanın hipotezleri, araştırmanın önemi ve araştırmanın sınırlılıkları, çalışmanın modeli, evren ve örneklem, araştırmada kullanılan veri toplama yöntemi, verilerin toplanması, araştırma aracının güvenilirliği ve geçerliliği, verilerin analizi ve yorumlanmasında kullanılan istatistiksel yöntem ve teknikler açıklanmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Sporda risk yönetimi ile ilgili bu araştırmanın amacını ortaya koyarken araştırma probleminin ele alınması ve buna göre amaçların tespit edilmesi yararlı olacaktır.

Araştırma Problemi: Spor kulüpleri varlıklarını ve başarılarını sürdürebilmek ve geliştirebilmek için yapılan tüm faaliyetlerde bir takım risklerle karşı karşıyadırlar. Spor kulüplerinin başarısı bu risklerin üstesinden gelebilmesiyle doğru orantılı olacaktır. Spor kulüpleri ve takımların yer aldığı faaliyetler içerisinde var olan risklerin öngörülmesi, belirlenmesi ve değerlendirilip yönetilmesi gereklidir. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeylerini ortaya koymak ve sporda risk yönetiminin önemini vurgulamak amacıyla ortaya konan genel problem:

Sporcuların risk değerlendirmeleri ile ilgili betimsel durum nasıl tanımlanabilir?

Bu genel probleme bağlı olarak çözümlenmek istenen alt problemler ise şunlardır:

1. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların finansa ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
2. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların sigortaya ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
3. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların tesislere ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
4. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların sakatlıklara ilişkin algıladıkları riskler nelerdir?
5. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri finans yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?
6. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri sigorta yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?
7. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri tesis yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?
8. Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların risk değerlendirme düzeyleri sakatlık yönetimi açısından yaş, medeni durum, öğrenim durumu, profesyonel oyunculuk yaşı, bulunduğu kulüpteki görev süresi ve statü gibi faktörlere bağlı olarak değişmekte midir?

Araştırmanın Hipotezleri

H.1. Profesyonel futbol oyuncularının finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri yaşa, medeni duruma, öğrenim durumuna, profesyonel oyunculuk yaşına, bulunduğu kulüpteki görev süresine ve statüsüne göre farklılık gösterir.

H.2. Profesyonel futbol oyuncularının sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri yaşa, medeni duruma, öğrenim durumuna, profesyonel oyunculuk yaşına, bulunduğu kulüpteki görev süresine ve statüsüne göre farklılık gösterir.

H.3. Profesyonel futbol oyuncularının tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri yaşa, medeni duruma, öğrenim durumuna, profesyonel oyunculuk yaşına, bulunduğu kulüpteki görev süresine ve statüsüne göre farklılık gösterir.

H.4. Profesyonel futbol oyuncularının sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri yaşa, medeni duruma, öğrenim durumuna, profesyonel oyunculuk yaşına, bulunduğu kulüpteki görev süresine ve statüsüne göre farklılık gösterir.

Araştırmanın Önemi

Spor açısından bakıldığında risk yönetimi çok yeni bir kavramdır. Bu alanda Türkiye’de yapılan çalışma yok denecek kadar azdır. Bu çalışmada sporda risk ve risk yönetimi kavramları anlatılmış ve sporda risk yönetimi üzerine Turkcell Süper Lig’de bir uygulama yapılmıştır.

Bu araştırma sporda yeni bir kavram olan risk yönetimi kavramını açıklaması ve bundan sonraki çalışmalara temel oluşturması açısından önem taşımaktadır.

Araştırma Sınırlılıkları

1. Araştırma, 2006–2007 futbol sezonunda Türkiye Futbol Federasyonu’na bağlı Turkcell Süper Lig’inde yer alan 18 futbol kulübündeki 426 futbolcu ile sınırlıdır.
2. Araştırma, Turkcell Süper Lig’inde yer alan 18 futbol kulübündeki 426 futbolcunun risk değerlendirme düzeyleri ile sınırlıdır.

Araştırmanın Modeli

Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan yaklaşımlardır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Tarama modelleri çeşitli açılardan sınıflandırılabilir. Bunlar; genel tarama modelleri ile örnekolay taramalarıdır.

Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup, örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2005). Bu araştırma genel tarama modelinde yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, 2006–2007 Futbol Sezonu Türkiye Futbol Federasyonu'na bağlı Turkcell Süper Lig'indeki kulüplerde profesyonel olarak futbol oynayan 426 sporcu oluşturmaktadır.

Örnekleme yöntemi olarak kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır.

Çizelge 8. Turkcell Süper Ligdeki Kulüpler, Oyuncu Sayıları ve Araştırmaya Katılma Oranları

Turkcell Süper Lig Kulüpleri	Kulüpteki Toplam Oyuncu Sayısı	Araştırmaya Katılan Oyuncu Sayısı	Yüzde (%)
1. Fenerbahçe	23	10	43
2. Beşiktaş A.Ş.	23	10	43
3. Galatasaray A.Ş.	23	15	65
4. Gençlerbirliği	20	10	50
5. Sivasspor	22	16	73
6. Vestel Manisaspor	23	16	70
7. Sakaryaspor A.Ş.	23	17	74
8. Çaykur Rizespor	23	23	100
9. MKE Ankaragücü	26	26	100
10. Antalyaspor A.Ş.	24	24	100
11. Kayseri Erciyesspor	25	25	100
12. Bursaspor	27	27	100
13. Ankaraspor A.Ş.	30	26	87
14. Kayserispor	23	23	100
15. Denizlispor	23	5	22
16. Trabzonspor A.Ş.	23	0	0
17. Gaziantepspor	23	0	0
18. Konyaspor	23	0	0
Toplam	426	273	64

Yapılan çalışma sonucunda, ankete katılan oyuncular ve kulüpleri yukarıda verilmiştir. Buna göre Trabzonspor A.Ş., Gaziantepspor ve Konyaspor araştırmaya katılmamıştır (**Çizelge 8**).

Çizelge 9. Araştırma Grubunun Görev Yaptığı Kulüplere Göre Dağılımı

Turkcell Süper Lig Kulüpleri	Araştırmaya Katılan Oyuncu Sayısı	Yüzde (%)
1. Fenerbahçe	10	3,7
2. Beşiktaş A.Ş.	10	3,7
3. Galatasaray A.Ş.	15	5,5
4. Gençlerbirliği	10	3,7
5. Sivasspor	16	5,9
6. Vestel Manisaspor	16	5,9
7. Sakaryaspor A.Ş.	17	6,2
8. Çaykur Rizespor	23	8,4
9. MKE Ankaragücü	26	9,5
10. Antalyaspor A.Ş.	24	8,8
11. Kayseri Erciyesspor	25	9,2
12. Bursaspor	27	9,9
13. Ankaraspor A.Ş.	26	9,5
14. Kayserispor	23	8,4
15. Denizlispor	5	1,8
Toplam	273	100

Yapılan çalışma sonucunda, Turkcell Süper Lig’de yer alan 18 kulüpten 15 kulüp araştırmaya katılmış, 3 kulüp araştırmaya katılmamıştır. Araştırmaya katılan profesyonel futbolcu sayısı 273’ür (**Çizelge 9**).

Çizelge 10. Araştırma İçin Dağıtılan Anketlerin Geri Dönüş Oranı

Dağıtılan Anket Sayısı	Yanıtlanan Anket Sayısı		Yanıtlanmayan Anket Sayısı		Değerlendirme Dışı Bırakılan Anket Sayısı		Değerlendirmeye Alınan Anket Sayısı	
	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
N	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)	(n)	(%)
426	273	% 64	153	% 36	-	-	273	% 64

Araştırma esnasında 426 anket dağıtılmıştır. Bu anketlerden 273 tanesi yanıtlanmış, 153 tanesi yanıtlanmamıştır. Anketlerin geri dönüş oranı %64’tür (**Çizelge 10**).

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanması amacıyla, yapılan araştırmaya temel oluşturmak üzere yönetim, spor yönetimi, risk yönetimi, sporda risk yönetimi, spor fizyolojisi, spor sakatlıkları ve rehabilitasyon, antrenman bilgisi ve futbol ile ilgili konularda yayınlanmış çeşitli kitap, makale ve araştırmalar incelenerek alan taraması yapılmıştır. Ayrıca yönetim bilimleri, istatistik, beden eğitimi ve spor bilimleri uzmanları ile bilgi alışverişinde bulunarak araştırmanın kuramsal yönü oluşturulmaya çalışılmıştır. Araştırma verilerinin toplanması amacıyla uygulanan ankete Appenzeller tarafından geliştirilen Appenzeller Risk Management Form, Sporda Risk Faktörleri (http-6) ve Risk Değerlendirme Anketi (Gök, 2006) kaynak oluşturmuştur.

Anket iki bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde sporcuların yaşı, medeni durumu, öğrenim durumu, profesyonellik yaşı ve bulunduğu kulüpteki görev süresine ilişkin sorular yer almaktadır. İkinci bölümde ise finans yönetimi, sigorta yönetimi, tesis yönetimi ve sakatlık yönetimine ilişkin 5 seçenekli *Likert* ölçeğine göre değerlendirilmesi istenen ifadeler yer almaktadır. Anket ilk bölümde 5 ve ikinci bölümde 25 olmak üzere toplam 30 sorudan oluşmaktadır.

Anketin Uygulanması

Araştırma için gerekli olan verilerin daha sağlıklı bir biçimde ve anketin yüksek geri dönüş yüzdesi ile elde edilmesi amacıyla takım menajerleri ve yöneticileri ile bire bir görüşülmüş ve gerekli izin alınmıştır. Anket uygulaması araştırmacı, takım menajerleri ve yöneticiler tarafından sezonun bitimine üç hafta kala antrenman öncesi veya sonrası olmak üzere bire bir görüşme yöntemi ve posta yoluyla anket yöntemi kullanılarak yapılmıştır.

Anketin uygulanması birebir görüşme yöntemi ile bir futbolcu ile yaklaşık olarak 5–10 dakika sürmüştür. Posta yoluyla gönderilen anketler iki hafta içerisinde cevaplanarak geri gönderilmiştir. Anketin herhangi bir kuşkuya düşmeden ve samimi bir şekilde cevaplandırılmasını sağlamak amacıyla, anketi cevaplandıracak bireylerin ankete herhangi bir tanıtıcı bilgi yazmalarının gerek olmadığı belirtilmiş ve araştırmaya katılım için gönüllülük esas alınmıştır. Bire bir görüşme yöntemi ile anket formlarının geri dönüş oranı %43, posta yoluyla anket yöntemi ile anket formlarının geri dönüş oranı %67 olarak belirlenmiş ve buna göre anket formlarının geri dönüş oranı %64 olarak sağlanmıştır.

Araştırma Aracının Güvenirliği ve Geçerliliği

Güvenirlik analizi, herhangi bir konuda örnekleme oluşturan birimler üzerinden veri toplamak amacı ile geliştirilen ölçme aracını oluşturan ifadelerin, kendi aralarında tutarlılık gösterip göstermediğini test etmek amacı ile kullanılır. Ölçme aracını oluşturan ifadelerin birbirleriyle tutarlılık gösterip göstermediği, aralarındaki ilişkinin (korelasyonun) ölçülmesiyle ortaya çıkar. Güvenirlik katsayısı, 0 ile 1 arasında değerler alır ve bu değer 1'e yaklaştıkça güvenilirlik artar. Güvenirlik analizi için bir çok yöntem (Alpha, Split-half, Guttman, Parallel, Strict Paralel) geliştirilmiştir (Ural ve Kılıç, 2005; Erkuş, 2005). Ölçek güvenilirlik analizi yapılmış ve Alpha değerinin 0,933 olduğu bulunmuştur. Bu noktada anketin güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırma ölçeği risk yönetimi alanında daha önce çalışmış bilim adamlarının (Appenzeller; http-6; Gök, 2006) çalışmalarından derlenerek hazırlanmış ve geçerlilik kapsamında iki adet uzman görüşünden yararlanılmıştır. Bu bağlamda anket geçerlidir denilebilir.

Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırma verilerinin istatistiksel çözümlenmesi için SPSS 12.0 for Windows paket programı kullanılmıştır. Bu çözümlemede istatistiksel teknikler olarak frekans dağılımı, yüzde, ortalama, standart sapma kullanılmıştır.

Araştırma grubunun yaş, öğrenim durumu, profesyonellik yaşı ve kulüpteki görev sürelerine ilişkin risk değerlendirme düzeylerini belirlemek için One-Way ANOVA testi, araştırma grubunun medeni durum ve statülerine ilişkin risk değerlendirme düzeylerini belirlemek için Independent-Samples T-Testi uygulanmıştır. Elde edilen sayısal değerler $p \leq 0.05$ anlamlılık seviyeleri ile test edilmiştir.

BULGULAR ve TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmanın amaçlarına bağlı kalınarak araştırma grubunun demografik özellikleri ve ankete ilişkin verdikleri cevaplara göre verilerin çözümlenmesi ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

Araştırma Grubunun Kişisel Özellikleri

Çizelge 11. Araştırma Grubunun Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	Frekans	Yüzde (%)
20 veya daha küçük	46	16,8
21-25	106	38,8
26-30	91	33,3
31 veya daha büyük	30	11,0
Toplam	273	100

Yapılan çalışma sonucunda, ankete katılan profesyonel futbol oyuncularının %38,8'inin 21-25 yaşları arasında oldukları, %33,3'ünün ise 26-30 yaşları arasında oldukları görülmüştür (**Çizelge 11**).

Çizelge 12. Araştırma Grubunun Medeni Duruma Göre Dağılımı

Medeni Durumu	Frekans	Yüzde (%)
Bekar	165	60,4
Evli	108	39,6
Toplam	273	100

Yapılan çalışma sonucunda, ankete katılan profesyonel futbol oyuncularının %60,4'ünün bekar, %39,6'sının evli oldukları görülmüştür (**Çizelge 12**).

Çizelge 13. Araştırma Grubunun Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı

Öğrenim Durumu	Frekans	Yüzde (%)
İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	9,5
Lise	168	61,5
Yüksekokul	35	12,8
Lisans	44	16,1
Toplam	273	100

Yapılan çalışma sonucunda, ankete katılan profesyonel futbol oyuncularının %61,5'inin lise mezunu oldukları, %28,9'unun ise yüksekokul ve lisans mezunu oldukları görülmüştür (**Çizelge 13**).

Araştırma Grubunun Profesyonellik Yaşı, Kulüpteki Görev Süresi ve Statüsüne Göre Dağılımları

Çizelge 14. Araştırma Grubunun Profesyonellik Yaşına Göre Dağılımı

Profesyonellik Yaşı	Frekans	Yüzde (%)
1-3	50	18,3
4-6	73	26,7
7-9	65	23,8
10 yıl veya üstü	70	25,6
Toplam	258	94,5
<i>Boş</i>	15	5,5
Toplam	273	100

Yapılan çalışma sonucunda, ankete katılan profesyonel futbol oyuncularının %26,7'sinin 4-6 yıldır profesyonel olarak futbol oynadıkları, %25,6'sının ise 10 yıl veya daha uzun süredir profesyonel olarak futbol oynadıkları görülmüştür (Çizelge 14).

Çizelge 15. Araştırma Grubunun Kulüpteki Görev Süresine Göre Dağılımı

Görev Süresi	Frekans	Yüzde (%)
1 yıl	71	26,0
1,5-2	64	23,4
2,5-3	44	16,1
4 yıl veya üstü	79	28,9
Toplam	258	94,5
<i>Boş</i>	15	5,5
Toplam	273	100

Yapılan çalışma sonucunda, ankete katılan profesyonel futbol oyuncularının %28,9'unun 4 yıl veya daha uzun süredir şuan ki kulüpte görev yaptığı, %26,0'ının ise 1 yıldır şuan ki kulüpte görev yaptığı görülmüştür (Çizelge 15).

Çizelge 16. Araştırma Grubunun Statüsüne Göre Dağılımı

Statü	Frekans	Yüzde (%)
Yerli Oyuncu	238	87,2
Yabancı Oyuncu	35	12,8
Toplam	273	100

Yapılan çalışma sonucunda, ankete katılan profesyonel futbol oyuncularının %87,2'sinin yerli oyuncu, %12,8'inin yabancı oyuncu oldukları görülmüştür (Çizelge 16).

Risk Değerlendirme Verileri

Bu bölümde araştırma grubuna uygulanan futbolda risk yönetimi açısından risk değerlendirme anketinin genel verileri yer almaktadır.

Çizelge 17. Araştırma Grubunun Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sporda Risk Yönetimi	N	Ortalama	S.S.
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	271	3,5018	1,26454
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	272	3,4301	1,36735
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	273	3,3883	1,29030
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	273	3,3443	1,29427
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	271	3,3247	1,45223
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	273	3,2711	1,29754
8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	272	3,1985	1,28758
23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	270	3,1519	1,31728
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	271	3,1476	1,44542
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	273	3,0879	1,31436
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	273	3,0806	1,20695
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	272	3,0772	1,31606
24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	273	3,0769	1,33034
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	272	3,0735	1,21268
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	273	3,0623	1,35574
7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	272	3,0184	1,26098
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	272	2,9412	1,22257
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	269	2,9145	1,27992
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	272	2,8860	1,20801
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	270	2,8741	1,34374
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	269	2,8699	1,21318

Çizelge 17. (Devam) Araştırma Grubunun Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	272	2,8235	1,18030
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	273	2,7875	1,13383
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	273	2,7619	1,32776
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	271	2,6974	1,25490

Araştırma grubunun sporda risk yönetimi açısından risk değerlendirme anketine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapma değerleri **Çizelge 17**'de verilmiştir.

Finans yönetimi açısından risk değerlendirme verileri

Çizelge 18. Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Finans Yönetimi	N	Ortalama	S.S.
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	271	3,5018	1,26454
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	272	3,4301	1,36735
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	273	3,3883	1,29030

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme anketine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapma değerleri **Çizelge 18**'de verilmiştir. Bu verilere göre “ Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması ” ifadesine verilen yanıtların ortalaması 3,5018 olarak görülürken, “ Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması ” ifadesine verilen yanıtların ortalaması 3,3883 olarak görülmektedir.

Sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme verileri

Çizelge 19. Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine

Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sigorta Yönetimi	N	Ortalama	S.S.
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	273	3,2711	1,29754
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	272	3,0772	1,31606
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	273	3,0623	1,35574
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	272	2,9412	1,22257

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme anketine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapma değerleri **Çizelge 19**'da verilmiştir. Bu verilere göre "Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması" ifadesine verilen yanıtların ortalaması 3,2711 olarak görülürken, "Müسابakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi" ifadesine verilen yanıtların ortalaması 2,9412 olarak görülmektedir.

Tesis yönetimi açısından risk değerlendirme verileri

Çizelge 20. Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine

Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Tesis Yönetimi	N	Ortalama	S.S.
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	269	2,9145	1,27992
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	272	2,8860	1,20801
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	269	2,8699	1,21318
19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	272	2,8235	1,18030

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme anketine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapma değerleri **Çizelge 20**'de verilmiştir. Bu verilere göre "Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması" ifadesine verilen yanıtların ortalaması 2,9145 olarak görülürken, "Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması" ifadesine verilen yanıtların ortalaması 2,8235 olarak görülmektedir.

Sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme verileri

Çizelge 21. Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Anketine Verdikleri Cevapların Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sakatlık Yönetimi	N	Ortalama	S.S.
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	273	3,3443	1,29427
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	271	3,3247	1,45223
8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	272	3,1985	1,28758
23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	270	3,1519	1,31728
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	271	3,1476	1,44542
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	273	3,0879	1,31436
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	273	3,0806	1,20695
24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	273	3,0769	1,33034
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	272	3,0735	1,21268
7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	272	3,0184	1,26098
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	270	2,8741	1,34374
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	273	2,7875	1,13383
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	273	2,7619	1,32776
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	271	2,6974	1,25490

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme anketine verdikleri cevapların ortalama ve standart sapma değerleri **Çizelge 21**'de verilmiştir. Bu verilere göre "Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması" ifadesine verilen yanıtların ortalamasının 3,3443, "Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması" ifadesine verilen yanıtların ortalamasının 3,3247 olduğu

görülürken, ‘‘Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması’’ ifadesine verilen yanıtların ortalamasının 2,7619, ‘‘Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması’’ ifadesine verilen yanıtların ortalamasının 2,6974 olduğu görülmektedir.

Risk Değerlendirme Sonuçları

Bu bölümde araştırma grubuna uygulanan finans yönetimi, sigorta yönetimi, tesis yönetimi ve sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme anketlerinin sonuçları yer almaktadır.

Finans yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin yaşa göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 22. Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaş Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Finans Yönetimi	Yaş	N	Ortalama	S.S.	F	P
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	20 veya daha küçük	46	3,3913	1,37402	1,016	,386
	21-25	106	3,5283	1,19688		
	26-30	91	3,2088	1,32930		
	31 veya daha büyük	30	3,4333	1,35655		
	Toplam	273	3,3883	1,29030		
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	20 veya daha küçük	46	3,1957	1,29305	2,054	,107
	21-25	104	3,7115	1,24380		
	26-30	91	3,4066	1,29081		
	31 veya daha büyük	30	3,5333	1,13664		
	Toplam	271	3,5018	1,26454		
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	20 veya daha küçük	46	3,1522	1,42933	1,118	,342
	21-25	105	3,5714	1,26230		
	26-30	91	3,3736	1,42711		
	31 veya daha büyük	30	3,5333	1,43198		
	Toplam	272	3,4301	1,36735		

Çizelge 22 incelendiğinde futbolcuların finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında yaş grupları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. ($p=0,386$, $p=0,107$ ve $p=0,342>0,05$)

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin medeni duruma Independent Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 23. Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent Samples T Testi Sonuçları

Finans Yönetimi	Medeni Durum	N	Ortalama	S.S.	t	p
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	Bekar	165	3,4061	1,28261	,281	,779
	Evli	108	3,3611	1,30748		
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	Bekar	163	3,4601	1,27292	-,667	,506
	Evli	108	3,5648	1,25507		
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	Bekar	164	3,3598	1,35614	-1,046	,296
	Evli	108	3,5370	1,38366		

Çizelge 23 incelendiğinde futbolcuların finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında medeni durumları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,779$, $p=0,506$ ve $p=0,296>0.05$).

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin öğrenim durumuna göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 24. Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Finans Yönetimi	Öğrenim Durumu	N	Ortalama	S.S.	F	P
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	3,0385	1,48272	2,014	,112
	Lise	168	3,5357	1,21317		
	Yüksekokul	35	3,2000	1,36769		
	Lisans	44	3,1818	1,35153		
	Toplam	273	3,3883	1,29030		
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	3,2308	1,36551	2,858	,038*
	Lise	167	3,6766	1,20875		
	Yüksekokul	34	3,2647	1,23849		
	Lisans	44	3,1818	1,35153		
	Toplam	271	3,5018	1,26454		
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	3,2308	1,55712	1,647	,179
	Lise	168	3,5476	1,33945		
	Yüksekokul	34	3,4706	1,39773		
	Lisans	44	3,0682	1,30112		
	Toplam	272	3,4301	1,36735		

* $p \leq 0.05$

Çizelge 24 incelendiğinde futbolcuların finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında öğrenim durumları bakımından “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,038 \leq 0,05$).

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin profesyonellik yaşına göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 25. Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Finans Yönetimi	Profesyonellik Yaşı	N	Ortalama	S.S.	F	P
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	1-3	50	3,5200	1,29741	1,021	,384
	4-6	73	3,1644	1,33348		
	7-9	65	3,4000	1,25996		
	10 yıl veya üstü	70	3,4857	1,30487		
	Toplam	258	3,3798	1,30067		
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	1-3	49	3,4286	1,36931	1,216	,304
	4-6	73	3,2877	1,34866		
	7-9	64	3,6250	1,25357		
	10 yıl veya üstü	70	3,6429	1,15515		
	Toplam	256	3,4961	1,28031		
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	1-3	50	3,3600	1,42514	2,218	,086
	4-6	73	3,1233	1,44285		
	7-9	65	3,6154	1,42184		
	10 yıl veya üstü	69	3,6522	1,24648		
	Toplam	257	3,4358	1,39361		

Çizelge 25 incelendiğinde futbolcuların finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında profesyonellik yaşı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,384$, $p=0,304$ ve $p=0,086>0,05$)

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin kulüpteki görev sürelerine göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 26. Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Süresine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Finans Yönetimi	Görev Süresi	N	Ortalama	S.S.	F	P
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	1 yıl	71	3,4225	1,32732	,507	,678
	1,5-2	64	3,5000	1,18187		
	2,5-3	44	3,3864	1,36766		
	4 yıl ve üstü	79	3,2405	1,34179		
	Toplam	258	3,3798	1,30067		
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	1 yıl	71	3,6197	1,30237	,315	,815
	1,5-2	64	3,4688	1,28445		
	2,5-3	44	3,4545	1,31988		
	4 yıl ve üstü	77	3,4286	1,25056		
	Toplam	256	3,4961	1,28031		
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	1 yıl	71	3,4366	1,45143	,984	,401
	1,5-2	64	3,4844	1,25978		
	2,5-3	43	3,6977	1,40636		
	4 yıl ve üstü	79	3,2532	1,43642		
	Toplam	257	3,4358	1,39361		

Çizelge 26 incelendiğinde futbolcuların finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında kulüpteki görev süreleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,678$, $p=0,815$ ve $p=0,401>0,05$).

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin statülerine göre Independent-Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 27. Araştırma Grubunun Finans Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

Finans Yönetimi	Statü	N	Ortalama	S.S.	t	p
14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması	Yerli Oyuncu	238	3,4622	1,26484	2,491	,013*
	Yabancı Oyuncu	35	2,8857	1,36708		
15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	Yerli Oyuncu	236	3,5678	1,26140	2,246	,026*
	Yabancı Oyuncu	35	3,0571	1,21129		
16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması	Yerli Oyuncu	237	3,4557	1,37900	,801	,424
	Yabancı Oyuncu	35	3,2571	1,29121		

*p≤0.05

Çizelge 27 incelendiğinde futbolcuların finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında statüleri bakımından ‘‘Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması’’ ve ‘‘Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması’’ ifadelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p=0,013 ve p=0,026≤0.05).

Sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin yaşa göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 28. Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeyinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sigorta Yönetimi	Yaş	N	Ortalama	S.S.	F	P
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	20 veya daha küçük	46	2,7826	1,38103	1,129	,338
	21-25	105	3,0762	1,33514		
	26-30	91	3,2198	1,29788		
	31 veya daha büyük	30	3,1000	1,18467		
	Toplam	272	3,0772	1,31606		
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	20 veya daha küçük	46	2,7826	1,22770	1,435	,233
	21-25	105	3,1333	1,22527		
	26-30	91	2,8352	1,23165		
	31 veya daha büyük	30	2,8333	1,14721		
	Toplam	272	2,9412	1,22257		
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	20 veya daha küçük	46	3,0000	1,28236	1,275	,283
	21-25	106	3,4340	1,30215		
	26-30	91	3,2418	1,28531		
	31 veya daha büyük	30	3,2000	1,32353		
	Toplam	273	3,2711	1,29754		
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	20 veya daha küçük	46	2,5870	1,30939	2,634	,050*
	21-25	106	3,2453	1,39257		
	26-30	91	3,1099	1,32036		
	31 veya daha büyük	30	3,0000	1,28654		
	Toplam	273	3,0623	1,35574		

*p≤0.05

Çizelge 28 incelendiğinde futbolcuların sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında yaş grupları bakımından “Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması” ifadesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p=0,05≤0,05).

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin medeni duruma göre Independent-Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 29. Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

Sigorta Yönetimi	Medeni Durum	N	Ortalama	S.S.	t	p
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	Bekar	165	3,0182	1,35013	-,918	,359
	Evli	107	3,1682	1,26257		
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	Bekar	165	2,9576	1,25110	,274	,784
	Evli	107	2,9159	1,18259		
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	Bekar	165	3,3333	1,31749	,980	,328
	Evli	108	3,1759	1,26660		
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	Bekar	165	3,0667	1,36656	,066	,947
	Evli	108	3,0556	1,34535		

Çizelge 29 incelendiğinde futbolcuların sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında medeni durumları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,359$, $p=0,784$, $p=0,328$ ve $p=0,947>0.05$).

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin öğrenim durumuna göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 30. Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sigorta Yönetimi	Öğrenim Durumu	N	Ortalama	S.S.	F	P
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,4231	1,23849	2,535	,057
	Lise	167	3,1557	1,30788		
	Yüksekokul	35	3,0286	1,33913		
	Lisans	44	3,2045	1,30437		
	Toplam	272	3,0772	1,31606		
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,5000	1,27279	1,271	,285
	Lise	167	2,9760	1,20717		
	Yüksekokul	35	3,0286	1,27154		
	Lisans	44	3,0000	1,20077		
	Toplam	272	2,9412	1,22257		
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,6923	1,37896	1,927	,125
	Lise	168	3,3274	1,24052		
	Yüksekokul	35	3,3429	1,28207		
	Lisans	44	3,3409	1,42964		
	Toplam	273	3,2711	1,29754		
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,6154	1,20256	1,892	,131
	Lise	168	3,1131	1,31516		
	Yüksekokul	35	3,3714	1,39507		
	Lisans	44	2,8864	1,51298		
	Toplam	273	3,0623	1,35574		

Çizelge 30 incelendiğinde futbolcuların sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında öğrenim durumları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,057$, $p=0,285$, $p=0,125$ ve $p=0,131>0,05$).

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin profesyonellik yaşına göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 31. Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme

Düzelelerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sigorta Yönetimi	Profesyonellik Yaşı	N	Ortalama	S.S.	F	P
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	1-3	50	2,7000	1,28174	4,112	,007*
	4-6	72	2,8472	1,35999		
	7-9	65	3,0923	1,43312		
	10 yıl veya üstü	70	3,4571	1,09922		
	Toplam	257	3,0467	1,32205		
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	1-3	50	2,9400	1,18511	2,661	,049*
	4-6	72	2,6250	1,20372		
	7-9	65	2,8308	1,25710		
	10 yıl veya üstü	70	3,1857	1,15837		
	Toplam	257	2,8911	1,21345		
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	1-3	50	3,1400	1,29378	1,986	,117
	4-6	73	2,9863	1,29629		
	7-9	65	3,3692	1,32958		
	10 yıl veya üstü	70	3,4714	1,27087		
	Toplam	258	3,2442	1,30491		
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	1-3	50	2,9600	1,32419	,348	,790
	4-6	73	2,9452	1,49898		
	7-9	65	3,1538	1,38328		
	10 yıl veya üstü	70	3,0857	1,24810		
	Toplam	258	3,0388	1,36609		

*p≤0.05

Çizelge 31 incelendiğinde futbolcuların sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında profesyonellik yaşı bakımından ‘‘Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi’’ ve ‘‘Müسابakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi’’ ifadelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p=0,007 ve p=0,049≤0,05).

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin kulüpteki görev sürelerine göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 32. Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Sürelerine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sigorta Yönetimi	Görev Süresi	N	Ortalama	S.S.	F	P
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	1 yıl	70	3,1571	1,43088	,405	,749
	1,5-2	64	3,0781	1,36049		
	2,5-3	44	2,8864	1,27982		
	4 yıl ve üstü	79	3,0127	1,22468		
	Toplam	257	3,0467	1,32205		
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	1 yıl	70	3,0714	1,32229	1,300	,275
	1,5-2	64	2,9688	1,02305		
	2,5-3	44	2,6591	1,23784		
	4 yıl ve üstü	79	2,7975	1,23392		
	Toplam	257	2,8911	1,21345		
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	1 yıl	71	3,2817	1,33291	,230	,875
	1,5-2	64	3,2500	1,23443		
	2,5-3	44	3,3409	1,36302		
	4 yıl ve üstü	79	3,1519	1,32131		
	Toplam	258	3,2442	1,29754		
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	1 yıl	71	3,1690	1,26475	,578	,630
	1,5-2	64	3,0938	1,32998		
	2,5-3	44	3,0227	1,53242		
	4 yıl ve üstü	79	2,8861	1,39585		
	Toplam	258	3,0388	1,36609		

Çizelge 32 incelendiğinde futbolcuların sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında kulüpteki görev süreleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,749$, $p=0,275$, $p=0,875$ ve $p=0,630>0,05$).

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin statülerine göre Independent-Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 33. Araştırma Grubunun Sigorta Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

Sigorta Yönetimi	Statü	N	Ortalama	S.S.	t	p
10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi	Yerli Oyuncu	237	3,1055	1,34411	,922	,357
	Yabancı Oyuncu	35	2,8857	1,10537		
11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi	Yerli Oyuncu	237	2,9662	1,22081	,880	,380
	Yabancı Oyuncu	35	2,7714	1,23873		
12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması	Yerli Oyuncu	238	3,3277	1,30955	1,891	,060
	Yabancı Oyuncu	35	2,8857	1,15737		
13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması	Yerli Oyuncu	238	3,0630	1,35643	,024	,981
	Yabancı Oyuncu	35	3,0571	1,37076		

Çizelge 33 incelendiğinde futbolcuların sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında statüleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,357$, $p=0,380$, $p=0,060$ ve $p=0,981>0,05$).

Tesis yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin yaşa göre One Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 34. Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Tesis Yönetimi	Yaş	N	Ortalama	S.S.	F	P
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	20 veya daha küçük	46	2,7609	1,17728	,228	,877
	21-25	104	2,9231	1,19621		
	26-30	89	2,8876	1,23802		
	31 veya daha büyük	30	2,8000	1,29721		
	Toplam	269	2,8699	1,21318		
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	20 veya daha küçük	46	2,8043	1,08770	,373	,773
	21-25	106	2,9811	1,27974		
	26-30	90	2,8222	1,20465		
	31 veya daha büyük	30	2,8667	1,16658		
	Toplam	272	2,8860	1,20801		
19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	20 veya daha küçük	46	2,5217	1,14967	1,634	,182
	21-25	106	2,9623	1,20257		
	26-30	90	2,8556	1,15691		
	31 veya daha büyük	30	2,7000	1,17884		
	Toplam	272	2,8235	1,18030		
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	20 veya daha küçük	45	2,5556	1,28904	2,239	,084
	21-25	105	3,1238	1,26107		
	26-30	89	2,8876	1,28309		
	31 veya daha büyük	30	2,8000	1,24291		
	Toplam	269	2,9145	1,27992		

Çizelge 34 incelendiğinde futbolcuların tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında yaş grupları bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,877$, $p=0,773$, $p=0,182$ ve $p=0,084>0,05$).

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin medeni duruma göre Independent-Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 35. Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

Tesis Yönetimi	Medeni Durum	N	Ortalama	S.S.	t	p
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	Bekar	163	2,8528	1,19791	-,287	,775
	Evli	106	2,8962	1,24158		
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	Bekar	164	2,9390	1,23196	,891	,374
	Evli	108	2,8056	1,17177		
19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	Bekar	165	2,8182	1,21109	-,093	,926
	Evli	107	2,8318	1,13674		
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	Bekar	163	2,9264	1,27927	,188	,851
	Evli	106	2,8962	1,28678		

Çizelge 35 incelendiğinde futbolcuların tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,775$, $p=0,374$, $p=0,926$ ve $p=0,851>0,05$).

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin öğrenim durumuna göre One Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 36. Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Tesis Yönetimi	Öğrenim Durumu	N	Ortalama	S.S.	F	P
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	25	2,3600	1,41067	3,224	,023*
	Lise	165	2,8182	1,15438		
	Yüksekokul	35	3,0000	1,32842		
	Lisans	44	3,2500	1,12322		
	Toplam	269	2,8699	1,21318		
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	25	2,4400	1,50222	1,322	,268
	Lise	168	2,9524	1,12569		
	Yüksekokul	35	2,8571	1,28665		
	Lisans	44	2,9091	1,25417		
	Toplam	272	2,8860	1,20801		
19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,3077	1,22537	2,439	,065
	Lise	167	2,8503	1,13874		
	Yüksekokul	35	3,1143	1,27813		
	Lisans	44	2,7955	1,17294		
	Toplam	272	2,8235	1,18030		
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,2308	1,10662	2,884	,036*
	Lise	164	3,0061	1,27022		
	Yüksekokul	35	2,8857	1,32335		
	Lisans	44	3,0000	1,29399		
	Toplam	269	2,9145	1,27992		

*p≤0.05

Çizelge 36 incelendiğinde futbolcuların tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında öğrenim durumu bakımından “Spor kulübünün yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ve “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması” ifadelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p=0,023 ve p=0,036≤0,05).

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin profesyonellik yaşına göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 37. Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Tesis Yönetimi	Profesyonellik Yaşı	N	Ortalama	S.S.	F	P
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	1-3	49	2,5510	1,10040	1,546	,203
	4-6	72	3,0139	1,31613		
	7-9	64	2,7813	1,20144		
	10 yıl veya üstü	69	2,9130	1,19729		
	Toplam	254	2,8386	1,21970		
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	1-3	50	2,7600	1,15281	2,327	,075
	4-6	73	2,6027	1,13944		
	7-9	64	2,9688	1,35657		
	10 yıl veya üstü	70	3,1000	1,15658		
	Toplam	257	2,8599	1,21346		
19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	1-3	50	2,6200	1,17612	1,075	,360
	4-6	73	2,6849	1,22335		
	7-9	64	2,8594	1,25821		
	10 yıl veya üstü	70	2,9571	1,06914		
	Toplam	257	2,7899	1,18363		
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	1-3	49	2,7755	1,15948	2,059	,106
	4-6	71	2,6056	1,28150		
	7-9	65	2,9846	1,37491		
	10 yıl veya üstü	69	3,1014	1,22648		
	Toplam	254	2,8701	1,27721		

Çizelge 37 incelendiğinde futbolcuların tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında profesyonellik yaşı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,203$, $p=0,075$, $p=0,360$, $p=0,106>0,05$).

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin kulüpteki görev sürelerine göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 38. Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Sürelerine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Tesis Yönetimi	Görev Süresi	N	Ortalama	S.S.	F	P
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	1 yıl	69	2,9275	1,24048	1,142	,333
	1,5-2	64	2,9688	1,16794		
	2,5-3	43	2,5581	1,07576		
	4 yıl ve üstü	78	2,8077	1,30988		
	Toplam	254	2,8386	1,21970		
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	1 yıl	71	2,9155	1,10514	1,210	,307
	1,5-2	63	2,6349	1,14020		
	2,5-3	44	3,0682	1,31887		
	4 yıl ve üstü	79	2,8734	1,29463		
	Toplam	257	2,8599	1,21346		
19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	1 yıl	71	2,8028	1,17862	,190	,903
	1,5-2	63	2,6984	1,05700		
	2,5-3	44	2,7955	1,23099		
	4 yıl ve üstü	79	2,8481	1,27187		
	Toplam	257	2,7899	1,18363		
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	1 yıl	69	3,0580	1,23531	,800	,495
	1,5-2	64	2,7344	1,22464		
	2,5-3	43	2,8837	1,27633		
	4 yıl ve üstü	78	2,8077	1,35855		
	Toplam	254	2,8701	1,27721		

Çizelge 38 incelendiğinde futbolcuların tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında kulüpteki görev süresi bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,333$, $p=0,307$, $p=0,903$, $p=0,495>0,05$).

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin statülerine göre Independent-Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 39. Araştırma Grubunun Tesis Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

Tesis Yönetimi	Statü	N	Ortalama	S.S.	t	p
9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması	Yerli oyuncu	234	2,8590	1,19790	-,381	,704
	Yabancı Oyuncu	35	2,9429	1,32716		
18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi	Yerli Oyuncu	237	2,8861	1,21419	,002	,999
	Yabancı Oyuncu	35	2,8857	1,18251		
19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması	Yerli Oyuncu	237	2,8608	1,17243	1,356	,176
	Yabancı oyuncu	35	2,5714	1,21959		
20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	Yerli oyuncu	234	2,9573	1,29967	1,420	,157
	Yabancı Oyuncu	35	2,6286	1,11370		

Çizelge 39 incelendiğinde futbolcuların tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında statüleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,704$, $p=0,999$, $p=0,176$, $p=0,157>0.05$).

Sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme sonuçları

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyinin yaşa göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 40. Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sakatlık Yönetimi	Yaş	N	Ortalama	S.S.	F	P
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	20 veya daha küçük	46	2,5435	1,24198	3,484	,016*
	21-25	106	2,9811	1,33082		
	26-30	91	2,4945	1,29421		
	31 veya daha büyük	30	3,1333	1,38298		
	Toplam	273	2,7619	1,32776		
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	20 veya daha küçük	46	3,0652	1,25436	,314	,815
	21-25	106	3,1509	1,25579		
	26-30	91	2,9890	1,12046		
	31 veya daha büyük	30	3,1333	1,25212		
	Toplam	273	3,0806	1,20695		
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	20 veya daha küçük	46	2,7826	1,07317	1,799	,148
	21-25	106	2,9717	1,22247		
	26-30	91	2,6044	1,06332		
	31 veya daha büyük	30	2,7000	1,05536		
	Toplam	273	2,7875	1,13383		
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	20 veya daha küçük	46	3,1739	1,40324	,747	,525
	21-25	106	3,4811	1,31823		
	26-30	91	3,2747	1,20246		
	31 veya daha büyük	30	3,3333	1,32179		
	Toplam	273	3,3443	1,29427		
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	20 veya daha küçük	46	2,8478	1,19196	1,810	,146
	21-25	105	3,2762	1,36223		
	26-30	91	2,9560	1,05317		
	31 veya daha büyük	30	3,0667	1,08066		
	Toplam	272	3,0735	1,21268		
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	20 veya daha küçük	46	2,5870	1,32625	,182	,909
	21-25	105	2,6952	1,33822		
	26-30	90	2,7556	1,17379		
	31 veya daha büyük	30	2,7000	1,11880		
	Toplam	271	2,6974	1,25490		

Çizelge 40. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	20 veya daha küçük	46	2,6739	1,28330	1,504	,214
	21-25	106	3,1415	1,23009		
	26-30	90	3,0444	1,29746		
	31 veya daha büyük	30	3,0333	1,18855		
	Toplam	272	3,0184	1,26098		
8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	20 veya daha küçük	46	2,9348	1,38888	2,314	,076
	21-25	105	3,3810	1,31105		
	26-30	91	3,0330	1,16858		
	31 veya daha büyük	30	3,4667	1,30604		
	Toplam	272	3,1985	1,28758		
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	20 veya daha küçük	46	3,0217	1,42188	2,708	,046*
	21-25	106	3,3491	1,27274		
	26-30	91	2,8242	1,31313		
	31 veya daha büyük	30	3,0667	1,17248		
	Toplam	273	3,0879	1,31436		
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	20 veya daha küçük	46	3,1087	1,55246	1,089	,354
	21-25	105	3,5143	1,47488		
	26-30	90	3,2222	1,42827		
	31 veya daha büyük	30	3,3000	1,26355		
	Toplam	271	3,3247	1,45223		
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	20 veya daha küçük	45	2,2667	1,30384	3,957	,009*
	21-25	105	3,0381	1,31503		
	26-30	90	2,9222	1,32587		
	31 veya daha büyük	30	3,0667	1,36289		
	Toplam	270	2,8741	1,34374		
23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	20 veya daha küçük	46	2,7609	1,31968	2,549	,056
	21-25	103	3,1748	1,26357		
	26-30	91	3,3846	1,26288		
	31 veya daha büyük	30	2,9667	1,54213		
	Toplam	270	3,1519	1,31728		

Çizelge 40. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Yaşa Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	20 veya daha küçük	46	2,9130	1,29660	2,765	,042*
	21-25	106	3,2170	1,30205		
	26-30	91	3,1868	1,40564		
	31 veya daha büyük	30	2,5000	1,10641		
	Toplam	273	3,0769	1,33034		
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	20 veya daha küçük	46	2,6522	1,33695	3,626	,014*
	21-25	104	3,2788	1,38968		
	26-30	91	3,3736	1,43487		
	31 veya daha büyük	30	2,7667	1,63335		
	Toplam	271	3,1476	1,44542		

* $p \leq 0.05$

Çizelge 40 incelendiğinde futbolcuların sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında yaş grupları bakımından “Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması”, “Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması”, “Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi”, “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması”, “Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması” ifadelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,016$, $p=0,046$, $p=0,009$, $p=0,042$ ve $p=0,014 \leq 0,05$).

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyinin medeni duruma göre Independent-Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 41. Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

Sakatlık Yönetimi	Medeni Durum	N	Ortalama	S.S.	t	p
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	Bekar	165	2,7818	1,33468	,306	,760
	Evli	108	2,7315	1,32274		
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	Bekar	165	3,1515	1,20267	1,201	,231
	Evli	108	2,9722	1,21100		
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	Bekar	165	2,8545	1,18040	1,208	,228
	Evli	108	2,6852	1,05590		
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	Bekar	165	3,3939	1,29585	,782	,435
	Evli	108	3,2685	1,29417		
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	Bekar	164	3,0549	1,24464	-,312	,755
	Evli	108	3,1019	1,16763		
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	Bekar	164	2,6951	1,31241	-,037	,970
	Evli	107	2,7009	1,16728		
7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	Bekar	164	2,9695	1,29380	-,787	,432
	Evli	108	3,0926	1,21160		

Çizelge 41. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Medeni Duruma Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	Bekar	165	3,2000	1,33069	,023	,981
	Evli	107	3,1963	1,22428		
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	Bekar	165	3,1394	1,32009	,799	,425
	Evli	108	3,0093	1,30774		
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	Bekar	163	3,3313	1,49508	,091	,927
	Evli	108	3,3148	1,39189		
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	Bekar	163	2,8282	1,33609	-,691	,490
	Evli	107	2,9439	1,35863		
23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	Bekar	162	3,1173	1,32995	-,527	,598
	Evli	108	3,2037	1,30247		
24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	Bekar	165	3,1939	1,35204	1,804	,072
	Evli	108	2,8981	1,28208		
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	Bekar	163	3,1534	1,39922	,081	,936
	Evli	108	3,1389	1,51909		

Çizelge 41 incelendiğinde futbolcuların sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında medeni durum bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,760$, $p=0,231$, $p=0,228$, $p=0,435$, $p=0,755$, $p=0,970$, $p=0,432$, $p=0,981$, $p=0,425$, $p=0,927$, $p=0,490$, $p=0,598$, $p=0,072$ ve $p=0,936>0,05$).

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyinin öğrenim durumuna göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 42. Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sakatlık Yönetimi	Öğrenim Durumu	N	Ortalama	S.S.	F	P
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,5385	1,52920	1,004	,392
	Lise	168	2,8631	1,27117		
	Yüksekokul	35	2,5143	1,44245		
	Lisans	44	2,7045	1,32208		
	Toplam	273	2,7619	1,32776		
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,5000	1,33417	2,325	,075
	Lise	168	3,1667	1,17186		
	Yüksekokul	35	3,0857	1,24550		
	Lisans	44	3,0909	1,17766		
	Toplam	273	3,0806	1,20695		
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,6154	1,23538	,228	,877
	Lise	168	2,7976	1,09194		
	Yüksekokul	35	2,8286	1,17538		
	Lisans	44	2,8182	1,22518		
	Toplam	273	2,7875	1,13383		
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,7692	1,45073	2,097	,101
	Lise	168	3,4464	1,23695		
	Yüksekokul	35	3,3143	1,30094		
	Lisans	44	3,3182	1,36011		
	Toplam	273	3,3443	1,29427		
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,3846	1,16883	4,407	,005*
	Lise	167	3,0778	1,11395		
	Yüksekokul	35	3,0857	1,37993		
	Lisans	44	3,4545	1,31988		
	Toplam	272	3,0735	1,21268		
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,2692	1,40165	3,127	,026*
	Lise	166	2,6386	1,19675		
	Yüksekokul	35	3,2000	1,38903		
	Lisans	44	2,7727	1,17856		
	Toplam	271	2,6974	1,25490		

Çizelge 42. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,3077	1,25759	3,820	,010*
	Lise	168	3,0476	1,24684		
	Yüksekokul	35	3,3714	1,28534		
	Lisans	43	3,0465	1,17420		
	Toplam	272	3,0184	1,26098		
8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,7308	1,18516	1,377	,250
	Lise	167	3,2754	1,26902		
	Yüksekokul	35	3,1429	1,39627		
	Lisans	44	3,2273	1,30942		
	Toplam	272	3,1985	1,28758		
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,3077	1,15825	3,603	,014*
	Lise	168	3,2024	1,24564		
	Yüksekokul	35	3,1429	1,37505		
	Lisans	44	3,0682	1,48477		
	Toplam	273	3,0879	1,31436		
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,5769	1,47440	3,197	,024*
	Lise	167	3,4850	1,40076		
	Yüksekokul	35	3,1714	1,33913		
	Lisans	43	3,2791	1,60839		
	Toplam	271	3,3247	1,45223		
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,3846	1,41639	1,527	,208
	Lise	165	2,8788	1,30565		
	Yüksekokul	35	2,9714	1,40348		
	Lisans	44	3,0682	1,37075		
	Toplam	270	2,8741	1,34374		

Çizelge 42. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Öğrenim Durumuna Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,7692	1,21021	,842	,472
	Lise	166	3,1807	1,27583		
	Yüksekokul	34	3,1765	1,42426		
	Lisans	44	3,2500	1,44874		
	Toplam	270	3,1519	1,31728		
24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	26	2,6923	1,49048	1,440	,231
	Lise	168	3,1964	1,28212		
	Yüksekokul	35	2,9143	1,37993		
	Lisans	44	2,9773	1,35524		
	Toplam	273	3,0769	1,33034		
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	İlköğretim (ilkokul ve ortaokul)	25	2,8000	1,47196	,574	,632
	Lise	167	3,1617	1,46985		
	Yüksekokul	35	3,2571	1,42133		
	Lisans	44	3,2045	1,37383		
	Toplam	271	3,1476	1,44542		

*p≤0.05

Çizelge 42 incelendiğinde futbolcuların sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında öğrenim durumuna göre “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi”, “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması”, “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması”, “Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması” ve “Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması” ifadelerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur (p=0,005, p=0,026, p=0,010, p=0,014 ve p=0,024≤0,05).

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyinin profesyonellik yaşına göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 43. Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sakatlık Yönetimi	Profesyonellik Yaşı	N	Ortalama	S.S.	F	P
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	1-3	50	2,4200	1,17959	2,783	,041*
	4-6	73	2,4932	1,32417		
	7-9	65	2,8154	1,41302		
	10 yıl veya üstü	70	3,0000	1,26262		
	Toplam	258	2,6977	1,31797		
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	1-3	50	2,9800	1,25340	2,409	,068
	4-6	73	2,7534	1,19931		
	7-9	65	3,2923	1,15546		
	10 yıl veya üstü	70	3,0571	1,15327		
	Toplam	258	3,0155	1,19652		
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	1-3	50	2,8000	1,14286	1,128	,338
	4-6	73	2,5205	1,10692		
	7-9	65	2,7385	1,10788		
	10 yıl veya üstü	70	2,8286	1,03520		
	Toplam	258	2,7132	1,09611		
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	1-3	50	3,1600	1,40495	1,872	,135
	4-6	73	3,0959	1,40598		
	7-9	65	3,5692	1,21152		
	10 yıl veya üstü	70	3,4143	1,20978		
	Toplam	258	3,3140	1,31376		
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	1-3	50	2,8200	1,22374	,666	,574
	4-6	73	3,0000	1,24722		
	7-9	64	3,1250	1,25357		
	10 yıl veya üstü	70	3,0714	1,10757		
	Toplam	257	3,0156	1,20536		
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	1-3	50	2,5000	1,37396	2,061	,106
	4-6	72	2,3889	1,18150		
	7-9	65	2,8462	1,18889		
	10 yıl veya üstü	69	2,7681	1,21443		
	Toplam	256	2,6289	1,23946		

Çizelge 43. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Profesyonellik Yaşına Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	1-3	50	2,7800	1,29819	1,404	,242
	4-6	72	2,8194	1,20242		
	7-9	65	3,1077	1,31248		
	10 yıl veya üstü	70	3,1429	1,26589		
	Toplam	257	2,9728	1,26986		
8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	1-3	50	3,1400	1,27791	2,111	,099
	4-6	72	2,8750	1,35249		
	7-9	65	3,1692	1,36438		
	10 yıl veya üstü	70	3,4143	1,10981		
	Toplam	257	3,1479	1,28753		
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	1-3	50	3,0800	1,38269	,913	,435
	4-6	73	2,8219	1,35751		
	7-9	65	3,1385	1,40175		
	10 yıl veya üstü	70	3,1286	1,11539		
	Toplam	258	3,0349	1,31245		
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	1-3	49	3,2245	1,59772	,185	,906
	4-6	73	3,3425	1,50203		
	7-9	65	3,2923	1,53829		
	10 yıl veya üstü	69	3,4203	1,28802		
	Toplam	256	3,3281	1,46921		
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	1-3	48	2,4583	1,35204	1,875	,134
	4-6	73	2,8630	1,33661		
	7-9	64	2,8594	1,27076		
	10 yıl veya üstü	70	3,0429	1,35599		
	Toplam	255	2,8353	1,33559		
23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	1-3	50	2,7800	1,23371	2,125	,098
	4-6	71	3,0704	1,32367		
	7-9	64	3,1563	1,29980		
	10 yıl veya üstü	70	3,3857	1,36512		
	Toplam	255	3,1216	1,32099		
24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	1-3	50	3,0400	1,30868	1,222	,302
	4-6	73	2,8082	1,39102		
	7-9	65	3,2000	1,32524		
	10 yıl veya üstü	70	3,1571	1,30368		
	Toplam	258	3,0465	1,33705		
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	1-3	49	3,2041	1,35369	1,638	,181
	4-6	73	2,8356	1,49084		
	7-9	64	3,1719	1,43156		
	10 yıl veya üstü	70	3,3571	1,48457		
	Toplam	256	3,1328	1,45452		

*p≤0.05

Çizelge 43 incelendiğinde futbolcuların sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında profesyonellik yaşı bakımından “Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması” ifadesinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0,041 \leq 0,05$).

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyinin kulüpteki görev süresine göre One-Way ANOVA Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 44. Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme

Düzeylerinin Kulüpteki Görev Süresine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

Sakatlık Yönetimi	Görev Süresi	N	Ortalama	S.S.	F	P
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	1 yıl	71	2,6056	1,18898	,941	,421
	1,5-2	64	2,9219	1,30085		
	2,5-3	44	2,7273	1,31827		
	4 yıl ve üstü	79	2,5823	1,43766		
	Toplam	258	2,6977	1,31797		
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	1 yıl	71	3,1268	1,08140	,321	,810
	1,5-2	64	3,0156	1,20175		
	2,5-3	44	2,9545	1,27507		
	4 yıl ve üstü	79	2,9494	1,25982		
	Toplam	258	3,0155	1,19652		
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	1 yıl	71	2,6338	,97452	1,153	,328
	1,5-2	64	2,8906	1,12852		
	2,5-3	44	2,5227	1,06724		
	4 yıl ve üstü	79	2,7468	1,18179		
	Toplam	258	2,7132	1,09611		
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	1 yıl	71	3,2535	1,37028	,124	,946
	1,5-2	64	3,3750	1,22798		
	2,5-3	44	3,3636	1,36554		
	4 yıl ve üstü	79	3,2911	1,32192		
	Toplam	258	3,3140	1,31376		
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli surenin verilmemesi	1 yıl	71	3,0141	1,11474	,452	,716
	1,5-2	63	2,8730	1,23774		
	2,5-3	44	3,0682	1,30112		
	4 yıl ve üstü	79	3,1013	1,21523		
	Toplam	257	3,0156	1,20536		

Çizelge 44. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Süresine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	1 yıl	71	2,5915	1,23725	,188	,905
	1,5-2	63	2,5556	1,32929		
	2,5-3	44	2,6818	1,11590		
	4 yıl ve üstü	78	2,6923	1,25157		
	Toplam	256	2,6289	1,23946		
7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	1 yıl	71	3,0141	1,35744	,186	,906
	1,5-2	64	2,9375	1,11091		
	2,5-3	44	3,0682	1,20845		
	4 yıl ve üstü	78	2,9103	1,35977		
	Toplam	257	2,9728	1,26986		
8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	1 yıl	70	3,2429	1,24453	,330	,804
	1,5-2	64	3,0625	1,29560		
	2,5-3	44	3,2273	1,27341		
	4 yıl ve üstü	79	3,0886	1,34154		
	Toplam	257	3,1479	1,28753		
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	1 yıl	71	3,0986	1,32185	,095	,963
	1,5-2	64	3,0156	1,25347		
	2,5-3	44	3,0455	1,31104		
	4 yıl ve üstü	79	2,9873	1,37275		
	Toplam	258	3,0349	1,31245		
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	1 yıl	71	3,4366	1,48066	1,346	,260
	1,5-2	64	3,4375	1,42400		
	2,5-3	43	3,4884	1,45360		
	4 yıl ve üstü	78	3,0513	1,49369		
	Toplam	256	3,3281	1,46921		
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	1 yıl	70	3,0571	1,42326	1,212	,306
	1,5-2	62	2,8871	1,20252		
	2,5-3	44	2,6818	1,41047		
	4 yıl ve üstü	79	2,6835	1,30624		
	Toplam	255	2,8353	1,33559		
23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	1 yıl	70	3,1429	1,37562	,047	,986
	1,5-2	63	3,1270	1,25070		
	2,5-3	44	3,1591	1,37998		
	4 yıl ve üstü	78	3,0769	1,31692		
	Toplam	255	3,1216	1,32099		

Çizelge 44. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Kulüpteki Görev Süresine Göre One-Way ANOVA Testi Sonuçları

24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	1 yıl	71	3,0845	1,29556	,153	,928
	1,5-2	64	3,0938	1,39976		
	2,5-3	44	2,9318	1,22755		
	4 yıl ve üstü	79	3,0380	1,40003		
	Toplam	258	3,0465	1,33705		
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	1 yıl	71	3,1690	1,44406	,652	,582
	1,5-2	64	3,2969	1,49793		
	2,5-3	42	2,9048	1,39353		
	4 yıl ve üstü	79	3,0886	1,46926		
	Toplam	256	3,1328	1,45452		

Çizelge 44 incelendiğinde futbolcuların sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında kulüpteki görev süreleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,421$, $p=0,810$, $p=0,328$, $p=0,946$, $p=0,716$, $p=0,905$, $p=0,906$, $p=0,804$, $p=0,963$, $p=0,260$, $p=0,306$, $p=0,986$, $p=0,928$ ve $p=0,582>0,05$).

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin statülerine göre Independent-Samples T Testi sonuçları aşağıdaki çizelgede verilmiştir.

Çizelge 45. Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

Sakatlık Yönetimi	Statü	N	Ortalama	S.S.	t	P
1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması	Yerli Oyuncu	238	2,8193	1,34890	1,872	,062
	Yabancı Oyuncu	35	2,3714	1,11370		
2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması	Yerli Oyuncu	238	3,1134	1,20466	1,174	,241
	Yabancı Oyuncu	35	2,8571	1,21614		
3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması	Yerli Oyuncu	238	2,8109	1,12975	,888	,375
	Yabancı Oyuncu	35	2,6286	1,16533		
4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması	Yerli Oyuncu	238	3,3992	1,26137	1,833	,068
	Yabancı Oyuncu	35	2,9714	1,46500		
5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi	Yerli Oyuncu	237	3,1055	1,21146	1,131	,259
	Yabancı Oyuncu	35	2,8571	1,21614		
6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması	Yerli oyuncu	237	2,6751	1,23505	-,772	,441
	Yabancı oyuncu	34	2,8529	1,39550		
7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması	Yerli Oyuncu	238	3,0042	1,26790	-,490	,625
	Yabancı Oyuncu	34	3,1176	1,22511		

Çizelge 45. (Devam) Araştırma Grubunun Sakatlık Yönetimi Açısından Risk Değerlendirme Düzeylerinin Statülerine Göre Independent-Samples T Testi Sonuçları

8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi	Yerli Oyuncu	237	3,2236	1,29069	,836	,404
	Yabancı Oyuncu	35	3,0286	1,27154		
17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması	Yerli Oyuncu	238	3,1261	1,32522	1,252	,212
	Yabancı Oyuncu	35	2,8286	1,22440		
21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması	Yerli oyuncu	236	3,3475	1,46956	,669	,504
	Yabancı Oyuncu	35	3,1714	1,33913		
22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi	Yerli Oyuncu	235	2,8468	1,33731	-,864	,389
	Yabancı Oyuncu	35	3,0571	1,39205		
23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması	Yerli Oyuncu	235	3,1574	1,29953	,181	,857
	Yabancı Oyuncu	35	3,1143	1,45059		
24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması	Yerli oyuncu	238	3,0798	1,33040	,094	,925
	Yabancı Oyuncu	35	3,0571	1,34914		
25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması	Yerli Oyuncu	236	3,1822	1,40692	1,023	,307
	Yabancı Oyuncu	35	2,9143	1,68682		

Çizelge 45 incelendiğinde futbolcuların sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeyleri arasında statüleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=0,062$, $p=0,241$, $p=0,375$, $p=0,068$, $p=0,259$, $p=0,441$, $p=0,625$, $p=0,404$, $p=0,212$, $p=0,504$, $p=0,389$, $p=0,857$, $p=0,925$ ve $p=0,307>0,05$).

SONUÇ ve ÖNERİLER

2006–2007 sezonu Turkcell Süper Lige ait üç dereceli risk etki derecelendirme matrisi, etki kategorileri ve verilen cevapların ortalama değerlerine göre (Orta üstü:3,22–3,52 Orta:2,91–3,21 Düşük:2,60–2,90) aşağıdaki çizelgede oluşturulmuştur.

Çizelge 46. 2006–2007 Sezonu Turkcell Süper Lig Risk Derecelendirme Matrisi

Etki Kategorileri	Sporda Risk Yönetimi
Orta Üstü	15. Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması 16. Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması 14. Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması 4. Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması 21. Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması 12. Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması
Orta	8. Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi 23. Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması 25. Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması 17. Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması 2. Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması 10. Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi 24. Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması 5. Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi 13. Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması 7. Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması 11. Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması veya bilinmemesi 20. Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması
Düşük	18. Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi 22. Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi 9. Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması 19. Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması 3. Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması 1. Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması 6. Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşma durumları incelendiğinde; lise mezunu sporcuların “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadesini orta üstü dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Trafik kazalarından kaynaklanan ölümler gün geçtikçe artmaktadır. Spor kulüpleri de müsabakalar nedeniyle birçok kez iller arası yolculuk yapmaktadırlar. Lise mezunu sporcuların, diğer öğrenim grupları bakımından farklılık göstermesinin nedeninin lise mezunu sporcuların trafik kazaları konusunda diğer gruplara göre daha fazla kaygılarının olması ile açıklanabilir. Bunun yanında diğer gruplarında aynı ifadeyi orta ve orta üstü dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Bu bağlamda gerçekleştirilecek finansal problemlerin bütün sporcular açısından aynı etkilere sahip olabileceği yorumu yapılabilir.

Araştırma grubunun finans yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin statülerine göre farklılaşma durumları incelendiğinde; yerli sporcuların “Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ve “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadelerini orta üstü dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Buna karşın yabancı sporcuların “Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ve “Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması” ifadelerini düşük ve orta dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. İfadelere verilen cevaplarda yerli sporcuların verdikleri cevapların, yabancı sporcuların verdikleri cevaplardan farklılık göstermesinin nedeni; algılama farklılıkları olduğu söylenebilir. Yabancı sporcuların çoğu, transferlerini yürüten bir menajer ile çalışmaktadırlar. Oysa Türkiye’deki sporcuların çoğu bir menajer ile çalışmamaktadır. Bu nedenle yerli sporcuların finansal açıdan kaygıları olduğu buna karşın menajer ile çalışan yabancı sporcuların finansal açıdan herhangi bir kaygılarının olmadığı söylenebilir.

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin yaşa göre farklılaşma durumları incelendiğinde; yaşı 20 veya daha küçük olan sporcuların “Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması” ifadesini düşük dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Buna karşın aynı ifadeyi diğer grupların orta ve orta üstü dereceli olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Yaşı 20 veya daha küçük olan sporcu grubunun diğer gruplardan farklılık göstermesinin nedeni beklenti faktörü ile açıklanabilir. Genç sporcuların beklentileri tamamen farklıdır. Bu yaş grubundaki sporcuların beklentisi maddi ödüller veya sağlayacağı prestijdir.

Araştırma grubunun sigorta yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin profesyonellik yaşına göre farklılaşma durumları incelendiğinde; 10 yıl veya daha uzun süredir profesyonel olarak futbol oynayan sporcuların “Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi” ve “Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi” ifadelerini orta ve orta üstü dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Buna karşın aynı ifadelere 1–3 yıldır profesyonel olarak futbol oynayan sporcuların düşük ve orta dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. 10 yıl veya daha uzun süredir profesyonel olarak futbol oynayan sporcu grubunun, 1–3 yıldır profesyonellik olarak futbol oynayan

sporcu grubundan farklılık göstermesinin nedeninin geçmişteki olumsuz deneyimlerinden kaynaklandığı söylenebilir.

Araştırma grubunun tesis yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşma durumları incelendiğinde; ilköğretim mezunu sporcuların “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ve “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması” ifadelerini düşük dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Buna karşın lisans mezunu sporcuların “Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması” ve “Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin düzenli ve kontrollü olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması” ifadelerini orta üstü ve orta dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir.

Sporcunun eğitim ve kültür düzeyi, onun yaptığı işi kavrama oranını, kendisinin yaptığı işten beklentilerinin ne olacağını, kendinden ailesi, çevresi ve takımının neler beklediğinin farkına varma oranını etkiler. Bu doğal olarak onun ortaya koyacağı performansı etkiler ve bu da performansı ortaya koyarken aldığı riskleri daha iyi analiz etmesini sağlar. Ayrıca, değişik eğitim ve kültür düzeyindeki sporculardan oluşan bir takımda ortaya çıkabilecek iletişim sorunları ve beklenti farklılıkları da takımın başarısı için bir risk faktörü oluşturur.

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin yaşa göre farklılaşma durumları incelendiğinde; yaşı 20 veya daha küçük olan sporcuların “Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması” ifadesini düşük dereceli risk, “Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması” ifadesini orta dereceli risk, “Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi” ifadesini düşük dereceli risk, “Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması” ifadesini orta dereceli risk, “Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması” ifadesini düşük dereceli risk olarak değerlendirdiği, buna karşın bu yaş grubunun üzerindeki gruplardaki sporcuların genelinin aynı ifadeleri orta veya orta üstü dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir.

Genç sporcular için deneyimsizlik başlı başına bir risk faktörü oluşturmaktadır. Bu yaş grupları gelecek yaşantılarını düşünmeden risk almaktan çekinmezler. Özellikle gençliğin verdiği dinamizm ile deneyimsiz sporcular kendilerini antrenman veya yarışma içinde fark etmeden riske atarlar. Bu risk zaman zaman onların veya arkadaşlarının sakatlanmasına yol açabilir. Ayrıca, deneyimsiz davranış tarzı, gereksiz enerji harcanımını ve performans düşüklüğünü de beraberinde getirebilir. Bu da takımın genel performansını riske sokacaktır.

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin öğrenim durumuna göre farklılaşma durumları incelendiğinde; ilköğretim mezunu sporcuların “Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi”, “Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması”, “Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması”, “Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması” ve “Sezon öncesi

gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması'' ifadelerini düşük dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Buna karşın aynı ifadeleri yüksek okul ve lisans mezunu sporcuların orta üstü ve orta dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Buna göre yüksek okul ve lisans mezunu sporcuların daha bilinçli spor yaptıkları söylenebilir. Öğrenim durumunun risk değerlendirme düzeyini etkilediği söylenebilir.

Araştırma grubunun sakatlık yönetimi açısından risk değerlendirme düzeylerinin profesyonellik yaşına göre farklılaşma durumları incelendiğinde; 10 yıl veya daha uzun süredir profesyonel olarak futbol sporcuların ''Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması'' ifadesini orta dereceli risk olarak değerlendirdiği, buna karşın profesyonellik yaşı 1-3 yıl olan sporcuların aynı ifadeyi düşük dereceli risk olarak değerlendirdiği gözlenmiştir. Antrenman plan ve programları spor kulübünün ve takımının ulaşmak istedikleri hedeflerine, almak istedikleri sonuçları ortaya koymalarına yardımcı olmaktadır. Sporcuların tecrübeleri arttıkça yapılan antrenmanların içeriğinin ve amaçlarının daha iyi yorumlanması ve antrenörün hazırladığı programların etkililiği konusunda daha yorumkâr olabilecekleri söylenebilir.

Uygulamaya yönelik öneriler;

Finans yönetimi açısından

Finans konusunda spor kulüplerine öneriler; kulüp yöneticilerinin sporcuların finansal kaygılarını azaltmaları açısından bütçe ve gelir-gider denkleştirilmesini iyi ayarlamaları ve finansal açıdan zor durumda kalmamak amacıyla sözleşmelerini gelir-gidere göre düzenlemeleri ve uygulamaları önerilebilir.

Depasman seyahatleri sırasında oluşabilecek sakatlanmalar ve kazalardan kaynaklanabilecek her tür kaybın önüne geçebilmeleri için güvenli araç temin etmeleri ve eğitimli sürücüler ile çalışmalarını ve mutlaka yolculuk yapacakları aracın denetim ve kontrolünü yapmaları önerilebilir. Bunun için de güvenilir sigorta şirketleri ile çalışmalarını ve geniş sigorta imkânlarından yararlanmaya yönelmeleri gerekir.

Sigorta yönetimi açısından

Sigorta belli bir risk altındaki finansal sonuçları garanti altına alır. Sporcuların haklarını en iyi şekilde savunmaları sigorta sayesinde mümkün olacaktır. Sigorta konusunda spor kulüplerine ve sporculara öneriler;

- Sporcuların ve kulübün finansal kayıplarını azaltmak ya da ortadan kaldırmak amacıyla futbolcular için ferdi kaza ve hayat sigortaları, kulüpler için ise mal varlığı, kâr kaybı ve sorumluluk sigortaları yapılması,
- Takımların amaçlarına ve hedeflerine ulaşmalarına katkı sağlayacak olan sporcu, antrenör ve yöneticilerin olumsuz olarak etkilenmelerini engellemek amacıyla müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin sporcular tarafından ve kulüpler tarafından bilinmesinin sağlanması, transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ve sporcunun haklarının korunmasının sağlanması, yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmesinin ve yerine getirilmesinin sağlanması olabilir.

Tesis yönetimi açısından

Sporda risk yönetimi açısından risk faktörleri arasında sayılan bir diğer faktörde tesislerin iyi yönetilememesidir. Bu konuda spor kulüplerine ve tesis yöneticilerine öneriler;

- Tesisler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin hazırlanması, (Kontrol listesinin bulunmaması hasar gören veya eksilen malzemelerin zamanında fark edilmemesine ve tesisler için gerekli olan ıııklandırma, temizlik, bakım, onarım vb. işlerdeki aksaklıkların fark edilmemesine yol açabilir. Bu da takımların hedeflerine ulaşmalarında bir takım problemlere neden olabilir.)
- Tesislerdeki saha içi ve saha dışı bakımın düzenli ve kontrollü olarak yapılmasının sağlanması, (Sahadaki çimlerin bakımının zamanında yapılmaması sakatlanmalara yol açabilir.)
- Tesislerde yeterli güvenlik önlemlerinin alınmasının sağlanması olabilir.

Sakatlık yönetimi açısından

Sporda risk yönetimi açısından risk faktörleri arasında sayılan bir diğer faktör sporcuların sakatlanmalarıdır. Sakatlanma yönetiminin iyi bir şekilde yapılması, sakatlanmaların ve daha ciddi problemlerin önüne geçmek için spor kulüplerine ve oyuncularına öneriler;

- Sporda ani ölümlerin önüne geçmek ve kalıcı sakatlıklardan korunmak amacıyla sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün yapılması, aile geçmişinin araştırılması,
- Sporcuların sakatlanmayı önleyici malzemeler kullanmasının sağlanması,
- Sporcunun doping kullanımının engellenmesi amaçlı dopingin zararlarını bildiren seminerler düzenlenmesi ve caydırıcı olması nedeniyle doping kontrollerinin artırılması, (Doping maddeleri sadece kısa sürede performans elde edilmesini sağlar. Uzun süre kullanımda vücuda oldukça ciddi zararlar verebilir. Hatta ölümlere yol açabilir.)
- Sporcuların genel, müsabaka öncesi, sırası ve sonrası sağlıklı bir şekilde beslenmeleri için uzmanlar denetiminde beslenmelerinin sağlanması, (Spor yapan bir insan her üç enerji taşıyıcısına, yani karbohidratlar, yağlar ve proteinlere, eşit oranda ihtiyaç duyar. Tek yönlü bir beslenme her zaman performans düşmesine ve uzun bir süre sonra fiziksel zararlara yol açabilir. Bu nedenle sporcuların beslenmesine dikkat edilmesi gerekir.)
- Yasal düzenlemelerin (antidoping, malzeme standardizasyonu, tesislere ilişkin yapı özellikleri vb.) yapılmasının sağlanması, (Doping kontrolü sık sık yapılmadığı için herhangi bir caydırıcılığı bulunmamaktadır. Tesis açısından bakıldığında ise tesislere paratoner konulmasının zorunlu hale getirilmesi gerekmektedir. Antrenman ya da müsabaka esnasında yıldırım düşmesi sonucu ağır yaralanmalar hatta ölümler olduğu görülmektedir.)
- Araç-gereçler için gerekli denetim ve kontrolün yapılması, (Denetim ve kontrolü tam olarak yapılmayan malzemeler bir takım sakatlıklara yol açabilir.)

- Oyun kurallarının tam olarak bilinmesinin sağlanması, bunun için gerekli seminerlerin düzenlenmesi, (Oyun kurallarını tam olarak bilmeyen sporcular yaptıkları faullerden dolayı ağır ceza alırlar ve takımlarının eksik oynamasına yol açabilir. Bu da takımların hedeflerine ulaşmaları açısından risk teşkil edebilir.)
- Antrenörlerin antrenman planlaması yaparken kulübün olanaklarını göz önünde bulundurması, (Kulüp olanakları göz önünde bulundurulmadan hazırlanan planlar uygulamada bir takım problemler yaratabilir ve takımların amaç ve hedeflerine ulaşmalarını geciktirebilir.)
- Antrenörlerin antrenman planlaması yaparken vücudun fizyolojik özelliklerinin bilincinde olması, iyi bir performans elde etmek için müsabaka saatlerinin ve antrenman saatlerinin birbirine yakın olmasının sağlanması, (Alışık olunmayan saatlerde yapılan antrenman ve müsabakalarda performans düşüklüğünün ve sakatlanma riskinin artması mümkün olabilir. Bu nedenle antrenmanların yapıldığı saatler, yarışmanın yapılacağı saatlere denk getirilmeye çalışılmalıdır. Böylece vücudun o saatteki circadian ritmine uyumu sağlanmış olacak ve sporcunun düşük performans sergilemesi ve sakatlanma riski ile karşı karşıya kalması önlenmiş olacaktır.)
- Antrenörlerin antrenman ve müsabaka öncesi sporculara yeterli ısınma zamanı vermesi, eğer mümkünse ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılması, (İyi şekilde ısınma sporcuyu antrenmana hazırlamakla kalmaz, sakatlığı önlemede de büyük önem taşır.)
- Antrenörlerin, sporcuların ve yöneticilerin sorumluluklarını bilmesi ve tam olarak yerine getirmesinin sağlanması, (Antrenörlerin, sporcularına üstesinden gelemeyecekleri görevler vermeleri sporcuların kendilerini zorlamalarına ve sakatlanmalarına yol açabilir. Sporcular da üzerlerine düşen görevleri yerine getirmezlerse, takım arkadaşları kendilerini daha fazla zorlayacağından performanslarının üzerine çıkar ve sakatlanabilirler.)
- Müsabaka ya da antrenman öncesi gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmasının sağlanması, (Antrenman ya da müsabaka sırasında oluşabilecek ciddi bir sağlık problemi ile karşılaşılması için gerekli önlemlerin alınması gerekir. Hem antrenman hem de müsabaka sırasında tam teşekküllü ambulans bulundurulabilir.)
- Antrenörlerin antrenman planlaması yaparken antrenmanın düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun olmasına dikkat etmesi, (Antrenörlerin hazırladığı planlar lig düzeyine uygun değilse, sporcular müsabakalarda kapasitelerinin üzerinde bir performans sergileyeceklerinden zorlanabilirler ve sakatlanabilirler.)
- Antrenörlerin antrenman planlarını takımın genel ve özel amaçları doğrultusunda yapmalarının sağlanması,
- Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanlarında oluşacak bozukluklara zamanında gerekli müdahalenin yapılmasının sağlanması, (Saha üzerinde oluşabilecek herhangi bir bozukluk sporcuların sakatlanmalarına yol açabilir. Bozulan çim yapısı sporcunun ayağının burkulmasına neden olabilir. Bu da onun performansını etkiler, hatta bir müddet oynayamamasına neden olabilir.)

- Spor kulüplerinin Risk Hareket Planı hazırlaması, (Risk Hareket Planları risklerin belirlendiği, önceliklendirildiği ve riskler ile karşılaşıldığında nasıl davranılması gerektiğini gösteren yazılı planlardır. Karşılaşılan risklerle daha kısa sürede baş etmeyi sağlar.)
- Spor kulüplerinin acil durumların, olayların ve sakatlıkların kaydını tutmasının sağlanması olabilir. (Acil durumların, olayların ve sakatlıkların kaydı tutulmadığı takdirde benzer olaylarla karşılaşıldığında nasıl davranılması gerektiği bilinmez ve önlem almada gecikilebilir.)

Araştırmacılara yönelik öneriler;

- Sadece futbol alanında değil diğer alanlarda da risk değerlendirme çalışmaları yapılabilir.
- Sadece sporcuların risk değerlendirmeleri değil, kulüp yöneticilerinin, antrenörlerin ve menajerlerin risk değerlendirmeleri araştırılabilir.
- Kulüpler açısından risk yönetim faaliyetleri karşılaştırılıp kulüplerin mevcut durumu ortaya konabilir.

KAYNAKLAR

- Acar M.F., Kuramsal Boyutuyla Antrenman Bilimi El Kitabı, Meta Basım, İzmir, 8-9, 2001.
- Acuner Ş.A., Etkili bir risk yönetim sürecinin aşamaları, Active Derg., 47, 1-6 (2006).
- Akgün N., Egzersiz ve Spor Fizyolojisi, Ege Üni. Basımevi, İzmir, 215-223, 1994.
- Appenzeller H., Risk Management in Sport Issues and Strategies, Carolina Academic Pres, Durham North Carolina, 9-10, 1999.
- Australian Sports Commission, Risk Management for Directors and Board Members of National Sporting Organizations, (1999).
- Bağrıaçık A., Açak M., Spor Yaralanmaları ve Rehabilitasyon, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 84-89; 95-98, 2005.
- Baron, D.K., Sporcuların Optimal Beslenmesi, Bağırhan Yayınmevi, Ankara, 69; 108, 2002.
- Bavlı Ö, Kozanoğlu E., Sporda ani ölüm, Fırat Üni. Sağ. Bil. Derg., 21 (3), 149-152, (2007).
- Biçer T., Doruk Performans, Başarının Zihinsel Dinamikleri, Beyaz Yayınları, İstanbul, 4-6; 172, 1998.
- Bolak M, Risk ve Yönetimi, Birsen Yayınmevi, İstanbul, 3; 81-82, 2004.
- Bompa T.O., Sporda Çabuk Kuvvet Antrenmanı, Bağırhan Yayınmevi, Ankara, 34-39, 2001.
- Bordowski R.P., The risk factor, Coaching Management, 12 (1), 1-5, (2004a).
- Bordowski R.P., Reducing the risks, Coaching Management, 12 (2), 1-5, (2004b).
- Bucher C. A., Krottee M. L. , Management of Physical Education and Sport, Mc Graw- Hill Companies, 425-428, 2002.
- Corbett, R., Risk management for the recreation professional, Recreation Alberta, 12 (2), 1-2, (1993).
- Corbett, R., Risk Management for Sport Organizations and Sport Facilities, Toronto, 1; 2, (2002).
- Delforge G., Musculoskeletal Trauma Implications for Sports Injury Management, Arizona School of Health Sciences, Human Kinetics, United States, 6; 217-220; 229-232; 2002.
- Dorukkaya Ş., Kıratlı A., Ebiçlioğlu F. K., Türkiye’de Futbol Kulüplerinin Şirketleşmesi, Halka Açılması, Finansmanı ve Vergileme, Globus Dünya Basımevi, İstanbul, 46-51, 1998.
- Ereerdi, H.C., Risk Yönetimi, Risk Yönetimi El Kitabı, 2-11, 1992.
- Ergen E., Güner R., Zergeroğlu A.M., Ulkar B., Kunduracıoğlu B., Sporcu Sağlığı ve Spor Yaralanmaları, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 4-5; 59-66, 2003.

- Erkuş A., Bilimsel Araştırma Sarmalı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 112-114, 2005.
- Fennelly, L., Risk Assesment Guidelines , CPO, October, Calgary, 1-2, (2000).
- Fıkırkoca, M, Bütünsel Risk Yönetimi, Pozitif Matbaacılık, Ankara, 14; 23-43; 143-155; 191-194, 2003.
- Gök Y, Türkiye Voleybol Birinci Liginde Yer Alan Spor Kulüplerinin Risk Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara, Türkiye (2006).
- Günay M., Egzersiz Fizyolojisi, Bağırhan Yayımevi, Ankara, 216-219, 1999.
- http-1** Risk nedir?, Risk yönetimi nedir?, <http://www.isletme.biz/content/view/542/27/> (28.07.2007)
- http-2** Her yönüyle kurumsal risk yönetimi, http://www.pwc.com/tr/tur/about/svcs/advisory/PI/infomag_risk.pdf (15.01.2008)
- http-3** What is risk management?, http://usyouthsoccer.org/downloads/national_office/KIDSAFE_frompm65.pdf (29.07.2007)
- http-4** Spor ve sigorta, <http://www.kskhaber.com/modules.php?name=Content&pa=showpage&pid=106> (10.12.2007)
- http-5** Coaches and general liability insurance, <http://www.sportlaw.ca/articles/coach/coach10.htm> (16.07.2007)
- http-6** Sporda risk faktörleri, <http://www.sporbilim.com/index.php?s=icerik&katid=85&id=169> (24.03.2007)
- http-7** Sporda ani ölümler, <http://www20.uludag.edu.tr/~sportmed/sporanio.html> (30.07.2007)
- http-8** Sporda ani ölümü neler tetikliyor?, http://sbt.pamukkale.edu.tr/haber_detay.asp?Haber_id=196 (29.07.2007)
- http-9** Sporda ani ölüm, <http://www.tus.com.tr/koseyazar.aspx?yazarID=2> (27.07.2007)
- http-10** Safety checklist for the coach, <http://www.sportssafety.org/articles/safety-checklist-for-the-coach/> (29.07.2007)
- http-11** Creating a safe playing environment for your athletes, <http://www.sportssafety.org/articles/safe-playing-environment/> (01.03.2007)
- http-12** Coaches-risk management practices, http://www.vicsport.asn.au/contentDocuments/Help_Sheet6_Coach_Risk_Management_Practices.pdf (05.05.2007)

- http-13** Doping ve performans artırma yöntemleri, <http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TFF/DopingleMucadeleKurulu/DOPING-VE-PERFORMANS-ARTIRMA-YONTEMLERI.pdf> (03.06.2007)
- http-14** 2007 yasaklılar listesi, <http://www.tff.org.tr/Resources/TFF/Documents/TFF/DopingleMucadeleKurulu/2007YasakliListesi.doc> (22.06.2007)
- http-15** Sporda doping, http://www.geocities.com/sporda_doping/siniflama.html (30.07.2007)
- http-16** Dopingle mücadele yöntemleri, <http://www.tff.org.tr/default.aspx?pageID=348> (30.07.2007)
- http-17** Biyoriitm nedir?, <http://www.gymuniversal.com/htmller/saglik/psikoloji5.htm> (30.07.2007)
- Karasar N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 53-73; 75-79; 109-111; 148;151, 2005.
- Kırım A., Yeni Dünyada Strateji ve Yönetim, Sistem Yayıncılık, İstanbul, 7-10, 2005.
- Kurdak S.S., Sporda Doping ve İlaç Kullanımı, Sporsal Kuram Dizisi, Ankara, 4-16, 1996.
- Küçük A.Y., Havacılıkta Emniyet Açısından Risk Yönetimi ve Havacılık Örgütlerinden Uygulama Örnekleri, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye (2003).
- Miller J., Youth Sport or Recreation Injuries Protection: How School Policymakers Can Help, National Association of State Boards of Education, July, Texas Tech University, Broadway, Lubbock, 29- 30, (2006).
- Miller L. K., Sport Business Management, EdD, MBA, Director, Sport Administration Program, An Apsen Publication, Wichita State University, Wichita, Kansas , 262-263, 1997.
- Mull R.F. Ms, Bayless K.G. Ms., Jamieson L. M., Red., Recreational Sport Management, Indiana University, Human Kinetics, United States, 327-329, 2005.
- Özen, H.U., Riske Maruz Değer Yöntemi ve İMKB'de Uygulaması, Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir, Türkiye (2002).
- Parks J. B., Zenger B.R.K., Quarterman J., Contemporary Sport Management, Human Kinetics, United States, 192, 1998.
- Parks J. B., Zenger B.R.K., Quarterman J., Contemporary Sport Management, Human Kinetics, United States, 297-300, 2007.
- Peterson L., Renström P., Sports Injuries Their Prevention and Treatment, Human Kinetics, United States, 473-476, 2001.
- Pehlivan A., Sporda Beslenme, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul, 144-149, 2005.

- Risk Management Guidelines, Los Alamos Youth Soccer League, 25 February, United States, 1-6, (2002).
- Sawyer T.H., Smith O., The Management of Clubs, Recreation and Sport Concepts and Applications, United States, 328-341, 1999.
- Sevil G., Finansal Risk Yönetimi Çerçevesinde Piyasa Volatilitésinin Tahmini ve Portföy VaR Hesaplamaları, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayınları, No:1323, Turizm ve Otel İşletmeciliği Yüksekokulu Yayınları, No:3, Eskişehir, 3, 2001.
- Sevim Y., Basketbolda Kondüsyon Antrenmanı, Bağırhan Yayınmevi, Ankara, 11-12, 1999.
- Sevim Y., Antrenman Bilgisi, Nobel Yayınları, Ankara, 287-289, 2002.
- Special Olympics Coaching Guide, Sport Safety and Risk Management for Coaches, (2003).
- Spengler, J.O., Connaughton, D.P., Pittman, A.T., Risk Management in Sport and Recreation, Human Kinetics, United States, 2-9; 12-20, 2006.
- Ural A., Kılıç İ., Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS İle Veri Analizi, Detay Yayıncılık, Ankara, 258-262, 2005.
- U.S. Consumer Product Safety Commission, Guidelines For Movable Soccer Goal Safety, Washington, D.C. 20207, 1, (1995).
- U.S. Youth Soccer Risk Management Committee, US Youth Soccer Risk Management Beyond Kidsafe, An Overview.
- Williams C.A., Smith M.L., Young P. C., Risk Management and Insurance, McGraw-Hill Companies, 23-24, 1998.
- Yılmaz U., Havacılıkta Risk Yönetimi ve Sivil Hava Taşımacılığında Risk Sahalarının İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, Türkiye (2005).
- Youngberg B.J., The Risk Manager's Desk Reference, An Apsen Publication, Gaithersburg, Maryland, 1-4, 1998.

EKLER

EK 1 FUTBOLDA RİSK DEĞERLENDİRME ANKETİ

Sayın Sporcu,

Turkcell Süper Lig’indeki sporcuların karşılaştıkları riskleri belirlemek, derecelendirmek ve bu risklere karşı önlem almak amacıyla bir çalışma yapılmaktadır. Bu amaç doğrultusunda sizin görüşleriniz büyük önem taşımaktadır. Elinizdeki anket bu verilerin derlenmesi amacıyla hazırlanmıştır. Anket formu içerisinde 30 adet soru bulunmaktadır. Anketin birinci bölümünde cevaplanması istenen 5 adet soru maddeleri bulunmaktadır. İkinci bölümde yer alan ifadeleri lütfen dikkatlice okuyunuz ve sizce uygun olan cevabı (X) işareti ile işaretleyiniz.

Araştırmanın amacına ulaşması ve bir değer kazanması vereceğiniz cevapların içtenliğine ve doğruluğuna bağlıdır. Bu anket yalnızca bilimsel amaçlı yapılmış olup, cevaplarınız farklı amaçlar için kullanılmayacak ve gizliliğine büyük önem verilecektir. Soruları cevaplandırırken bunları göz önünde bulundurmanızı ve cevapsız soru bırakmamanızı temenni eder, ilgi, sabır ve katkılarınız için çok teşekkür eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Saygılarımla!

Anadolu Üniversitesi
Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu
Yüksek Lisans Öğrencisi
Halil Orbay ÇOBANOĞLU

1. BÖLÜM

1. Yaşınız :
2. Medeni Durumunuz : Bekar () Evli ()
3. Öğrenim Durumunuz : İlköğretim (İlkokul veya Ortaokul) : ()
: Lise : ()
: Yüksekokul : ()
: Lisans : ()
: Lisansüstü (Master veya Doktora) : ()
4. Kaç yıldır profesyonel olarak futbol oynuyorsunuz? :
5. Kaç yıldır bu kulüpte futbol oynuyorsunuz? :

2. BÖLÜM

Risk: Belirli bir zaman aralığında, hedeflenen bir sonuca ulaşamama, kayba ya da zarara uğrama olasılığıdır. Yani *risk* gelecekte oluşabilecek potansiyel problemlere, tehdit ve tehlikelere işaret eder.

Aşağıdaki ifadeleri kendi açınızdan ne kadar riskli olup olmadığı bakımından değerlendiriniz.

	Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok Fazla
1.Antrenman plan ve programlarının takımın genel ve özel amaçlarına uygun olmaması.					
2.Antrenman düzeyinin ve sıklığının lig düzeyine uygun ve yeterli olmaması.					
3.Antrenman planlaması yapılırken antrenörlerin kulübün olanaklarını göz önünde bulundurmaması.					
4.Antrenman ve müsabakalarda gerekli sağlık ve güvenlik önlemlerinin alınmamış olması.					
5.Antrenman ya da müsabakalarda ısınma için yeterli sürenin verilmemesi.					
6.Antrenman saatleri ve müsabaka saatlerinin birbiri ile uyuşmaması.					
7.Antrenman ya da müsabakalarda ısınmaların uzman kişiler tarafından yaptırılmaması.					
8.Antrenörlerin ya da sporcuların sorumluluklarını bilmemesi ve yerine getirmemesi.					
9.Spor kulüplerinin yönetilmesine ilişkin uygun bir tüzüğün bulunmaması.					
10.Yapılan tüm anlaşma ve kontrat şartlarının tam olarak bilinmemesi ve yerine getirilmemesi.					

Lütfen arka sayfaya geçiniz →

2. BÖLÜM (DEVAM)

	Çok Az	Az	Orta	Fazla	Çok Fazla
11.Müsabakalarda uygulanan tüm yasa ve yönetmeliklerin dikkatlice okunmaması ve bilinmemesi.					
12.Transfer sözleşmelerinde kulübün, antrenörün ya da sporcunun haklarının korunmamış olması.					
13.Spor kulübü ve onun içerisinde yer aldığı aktiviteler için uygun sigorta kapsamına sahip olunmaması.					
14.Kulübe ya da takıma yeterli finansal desteğin sağlanmaması.					
15.Bir kaza halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması.					
16.Ciddi bir sakatlanma halinde sporcuya yeterli finansal desteğin sağlanmaması.					
17.Müsabakalar esnasında oyun kurallarının tam olarak uygulanmaması sonucu sakatlanmaların oluşması.					
18.Kulübün sahip olduğu tesislerin muhafaza edilememesi ve işletilememesi.					
19.Tesisler ve araç gereçler için geliştirilmiş bir kontrol listesinin bulunmaması.					
20.Tesislerdeki saha içi ve saha dışı temizliğin tam olarak yapılmaması sonucu sakatlanmaların oluşması.					
21.Sezon öncesi gerekli sağlık kontrolünün tam olarak yapılmaması.					
22.Müsabaka yapılmadan önce doping kontrolünden geçilmemesi.					
23.Sporcu beslenmesinde uzman kişilerin kulüp içerisinde yer almaması.					
24.Müsabaka ya da antrenmanlarda meydana gelebilecek acil durumların ve sakatlıkların kaydının tutulmaması.					
25.Antrenman ya da müsabakalarda oyun alanındaki bozukluklara anında çözüm bulunmaması.					

Teşekkürler...

EK 2 FUTBOLDA RİSK DEĞERLENDİRME ANKETİ (İNGİLİZCE)

SEARCH ON RISK MANAGEMENT IN SOCCER

Dear Sportsman,

There is a study to determine and grade the risks which the sportsmen in Turkcell Super League are faced with and to take measures against these risks. To fulfil that objective, your opinions are of much importance. That questionnaire has been prepared to collect these datas. In the questionnaire, there are 30 questions. In the first part of questionnaire, you are required to answer 5 questions. Please, read the statements in the second part carefully and mark (X) the best option according to you.

Getting the best results from the survey and its having a value depends on corretness and sincerity of your answers. This survey has been prepared for only scientific purposes. So, your answers will not be usedfor any other purposes and secrecy of them is of much importance. I wish you'll consider these while you are answering the questions and yo'll answer all the questions. I wish you success in your studies and thank you for your interest, patience and contributions.

Kind regards.

Anatolia University
Physical Education and Sports Department
Master Degree
Halil Orbay ÇOBANOĞLU

PART ONE

- 1. Age :
- 2. Marital Status : Single () Married ()
- 3. Education : Primary School : ()
: High School : ()
: College : ()
: University : ()
- 4. How many year have you been playing soccer for professional :
- 5. How many year have you been playing soccer in this sports club? :

PART TWO

Risk: The possibility of failing to get the expected result in a certain time span, undergoing loss or damage. That is, risk points out the potential problems, threats and dangers which might occur.

Assess the statements below in terms of how much risk they carry, according to you.

The risk will be	very little	little	average	high	very high
1.If the training plans and programmes are not appropriate for the overall and special objectives of the team.					
2.If the level and frequency of the training is not appropriate for the league level and not enough.					
3.If the trainers don't consider the opprotunities of the club, in the course of planning the training.					
4.If the necessary sanitary and safety measuras haven't been taken in the course of training and the competition.					
5.If enough time is not provided for warms-up in training or competitions.					
6.If the trainin hours and competitions hours don't suit with each other.					
7.If the warms-up aren't conducted by the qualified persons in training or competitions.					
8.If the trainers or sportsmen don't know or fulfil their responsibilities.					
9.If there is no regulations concerning and administration of sports clubs.					
10.If the conditions of the contract and aggrement are not exactly known or implement.					
11.If the acts and regulations implemented in all competitions are not known or not read attentively.					

Please turn the other page

PART TWO (CONTINUATION)

The risk will be	very little	little	average	high	very high
12.The trainer's or sportsmen's rights are not protected in transferring contracts.					
13.If there is no suitable insurance comprise for the sports club and the activities in which it's included.					
14.If the club and the team is not provided with enough financial support.					
15.If the sportsmen is not provided with enough financial support in case of occurring accident.					
16.If the sportsmen is not provided with enough financial support in case of occurring serial injuries.					
17.If the injuries occur in case of the rules of the play is not apply exactly in the competitions.					
18.If the club's facilities cannot be preserved and ran.					
19.If there is no checking list for the facilities and equipments.					
20.If the injuries occur in case of cleaning in and outside the field in the facilities is not regular and controlled.					
21.If the necessary sanitary checks before seasons are not perfectly done.					
22.If there is no doping checks before the competitions.					
23.If there is no specialist persons in the club qualified on sportsmen's nourishment.					
24.If there is no records kept in emergencies and for injuries that can occur in competitions and trainings.					
25.If there is no immediate solutions found for the destroyed field in the course of training and competitions.					

Thanks...